

Jalostuksen tavoiteohjelma

AMERIKANCOCKERSPANIELI

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 6.4.2014. Päivitys hyväksytty rotujärjestön hallituksen kokouksessa 16.10.2019.

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 12.11.2019

Sisällys

1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTA.....	5
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	7
4. RODUN NYKYTILANNE	8
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	8
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	9
4.1.2 Jalostuspohja	13
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	17
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	18
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	21
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	21
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	21
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	21
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	21
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	23
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	24
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta	25
4.3. Terveys ja lisääntyminen	26
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat	26
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat	31
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	35
4.3.4 Lisääntyminen.....	36
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	37
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	38
4.4. Ulkomuoto	39
4.4.1 Rotumääritelmä	39
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	41
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	42
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	43
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	43
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso	43
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	44
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	46
6.1 Jalostuksen tavoitteet	46
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	47
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	48
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	49
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	51
7. LÄHTEET	52
8. LIITTEET	52

1. YHTEENVETO

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Amerikancockerspanielin alkuperäinen käyttötarkoitus on noutava ja ylösajava lintukoira. Se on luonteeltaan iloinen, tasapainoinen ja innokas. *Amerikancockerspanielit ovat vilkkaita ja kekseliäitä koiria, jotka alunperin kehitettiin kurpan metsästyksen. Rotu polveutuu Amerikkaan viedystä englannin cockerspanielista, jota meillä Suomessa kutsutaan vain cockerspanieliksi. 1800-luvun lopussa amerikkalaiset alkoivat jalostaa cockerspanielia omaan suuntaansa, hienostuneemmaksi ja runsasturkkisemmaksi.*

Englantilaiseen serkkuunsa verrattuna jenkki on kooltaan hieman pienempi ja sen karvapeite on huomattavasti runsaampaa. Amerikancockerspanielin pää on pyöreämpi ja kuono leveämpi, mikä antaa sille sen kuuluisan ilmeen.

Koiranjalostuksen päämäärä on pyrkiä kasvattamaan mahdollisimman rotumääritelmän mukaisia, käyttötarkoitukseensa soveltuvia, hyväluonteisia ja terveitä rodun edustajia. Amerikancockerspanieli on lintukoirista pienin, tiivis, hieman korkeuttaan pidempi ja runsasturkkinen. Rodun kannan pienuus Suomessa huomioon ottaen yleinen taso on varsin hyvä, viime vuosina jopa parantunut. Perinnöllisen vaihtelun säilymisestä tulee huolehtia ja kasvattajien edellytetään käyttävän koiriaan jalostukseen monipuolisesti, PEVISA-ohjelman mukaiset määräykset ja rotujärjestön sovitut jalostuksen toimintaohjeet huomioon ottaen. Vähimmäisvaatimukset täyttävistä yhdistelmistä syntyneet pentueet otetaan rotujärjestön maksuttomaan pentuvälitykseen.

Vastuu rodun jalostuksessa on kasvattajilla, jotka ovat vastuussa myös rodulla esiintyvistä perinnöllisistä sairauksista. Kasvattajien tulee olla rehellisiä omissa koirissaan ja kasvateissaan esiintyvistä perinnöllisistä sairauksista sekä jalostustoimikunnalle että pentujen ostajille. Jalostukseen käytettävien urosten omistajilta vaaditaan samaa vastuuta ja avoimuutta. Urosten omistajilta edellytetään myös kriittisyyttä ja heidän tulee estää omien urostensa liiallista käyttämistä jalostukseen. Siitosmatadorien käyttöä tulee välttää. Toistaiseksi ei ole katsottu tarpeelliseksi rajoittaa määräyksillä urosten käyttöä.

Rodun tilanne ja jalostustavoitteet

Populaation rakenne ja jalostuspohja

Viime vuosina amerikancockerspanieleiden rekisteröintimäärät ovat laskeneet populaation kannalta huolestuttavan paljon. Kokonaisrekisteröintimäärä on vakiintunut noin 100 koiran tasolle vuosittain. Pienessä populaatiossa se tarkoittaa yleensä sukusiitosasteen kasvamista, joskin amerikancockerspanieleilla taso on KoiraNetin mukaan ollut laskusuunnassa, pysyen alle 1,5%:ssa. Tämä ei kuitenkaan kerro koko totuutta, sillä rodussamme käytetään paljon ulkomaisia koiria, joiden sukutaulutiedot ovat vajavaisia ja näin ollen täysin totuudenmukaista sukusiitosastetta ei saada laskettua.

Jalostuksessa tuonti- ja lainakoirien käyttö on rodussamme runsasta kotimaisiin verrattuna. Tämän voisi olettaa tuovan vaihtelua populaatioon ja osittain näin onkin, jos tarkastellaan ensimmäistä polvea. Otettaessa tarkasteluun mukaan toisen sukupolven tiedot, havaitaan läheisiä sukulaisuussuhteita käytettyjen urosten kesken, mikä ymmärrettävästi kaventaa jalostuspohjaa.

Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Luonnetta koskeva jalostustavoite on pyrkimys kasvattaa hyväluonteisia amerikancockerspanieleita, jotka sopeutuvat hyvin nykypäivän elämään ja soveltuvat monenlaiseen harrastustoimintaan sekä ovat hyviä perheen jäseniä.

Luonteeltaan amerikancockerspanielin tulisi olla ikuinen pentu, aina valmis seuralainen, vilkas, avoin ja utelias.

Amerikancockerspanieli kanssa voi harrastaa melkein mitä vain. Esiintymisestä nauttiva, huomion keskipisteenä viihtyvä ja upeaturkkinen amerikancockerspanieli on loistava näyttelykoira, viihtyy sohvalla omistajan vieressä, lähtee mielellään metsään jäljestämään, on nopeaoppinen tottelevaisuuskoulutuksessa ja ketterä agilitykoira.

Terveys

Suomessa amerikancockerspanielikanta pohjautuu vahvasti amerikkalaisiin koiriin.

Amerikancockerspanielin FCI:n rotumääritelmä on sama kuin rodun kotimaassa USA:ssa.

Terveystilanne ei juuri poikkea rodun kotimaasta. PEVISA:n voimassaoloaikana sairastuneiden yksilöiden lukumäärä on pysynyt samalla tasolla. Perinnöllinen harmaakaihi, PRA, MRD lienevät suurimmat silmäongelmat rodun terveydessä tällä hetkellä. Perinnöllinen harmaakaihi diagnosoidaan vuosittain muutamalle rodun yksilölle. PRA-tapauksia todetaan hyvin harvoin, mutta sen sijaan MRD-tapauksia on useita. Kahta MRD-koiraa ei suositella yhdistettäväksi pentueita suunniteltaessa. Yhdistys pyrkii saamaan koirien omistajat ymmärtämään vanhojen koirien ja varsinkin jalostukseen käytettyjen vanhojen koirien silmätutkimuksen merkityksen jalostuksellisesti. Patellaluksaatiota, aste 1 tai 2, esiintyy rodulla muutamia tapauksia vuosittain. Rodun lonkkatilasto on alkanut näyttämään huolestuttavalta. A-tuloksella on riittämätön määrä rodun edustajia ja C- ja D-tulokset ovat tulleet yleisemmiksi. Kuvattuja koiria on edelleen rekisteröintiinkin nähden liian vähän. Yhdistys pyrkii järjestämään edullisia joukkoterveystutkimuksia silmien, polvien ja lonkkien osalta eri puolilla Suomea. Amerikancockerspanieleiden PEVISA-ohjelma uudistui vuoden 2009 alusta ja sitä jatkettiin saman sisältöisenä vuodesta 2013 eteenpäin. Tällöin rekisteröinnin ehdoksi kirjattiin silmätarkastus-, polvitutkimus- ja lonkkakuvauspakko, mitkä ovat tuoneet lisätietoa polvien ja lonkkien tämänhetkisestä terveytilanteesta, koska tutkittujen koirien osuus on noussut. *Syksyllä 2018 rotujärjestön yleiskokous päätti tiukentaa PEVISA-ohjelmaa siten, että vuoden 2020 alusta D-lonkkaiselle koiralle on käytettävä A- tai B-lonkkaista parituskumppania, ja polvien osalta rekisteröinnin raja-arvona on aste 1. Näihin muutoksiin päädyttiin, koska lonkkien tilanne vaikuttaa huonontuneen entisestään ja toisaalta patellaluksaation suhteen tilanne on niin hyvä, ettei ole tarvetta käyttää huonompia kuin 1 lausunnon saaneita koiria jalostukseen.*

Ulkomuoto

Ulkomuodon osalta keskeisin jalostustavoite on mahdollisimman rotumääritelmän mukainen amerikancockerspanieli. Ulkomuototuomarikoulutuksen avulla tullaan opastamaan tuomareita kiinnittämään enemmän huomiota kokoon, rakenteeseen, liikuntaan sekä turkin silkkimäiseen laatuun. Etuosien rakenteen parantaminen on erittäin tärkeää. Amerikancockerspanieli on varsinaisista spanieliroduista pienin. Ulkomuototuomareiden toivotaan mittaavan koirat näyttelytilanteessa silmämääräisen arvion lisäksi. Turkin oikea laatu ja oikea määrä tulee olla yksi erityishuomion kohde.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

Terveys

Silmätutkimus PEVISA-ohjelman mukainen (virallinen tutkimustulos ei saa olla 12 kk vanhempi astutushetkellä, tulos ei saa osoittaa perinnöllisen kataraktan tai PRA:n oireita.)

Molemmilla vanhemmilla on oltava astutushetkellä virallinen polvitutkimustulos. PEVISA-ohjelman mukaisesti rekisteröinnin raja-arvona on patellaluksaation aste 1 ts. koiran, jolla on todettu patellaluksaationaste 2-4, jälkeläisiä voidaan merkitä koirarekisteriohjeen mukaisesti vain EJ-rekisteriin.

Molemmilla vanhemmilla on oltava astutushetkellä virallinen lonkkakuvauslausunto. D-lonkkaiselle koiralle on käytettävä A- tai B-lonkkaista parituskumppania. Tämä vaatimus on voimassa myös käytettäessä ulkomaista urosta.

Näyttelytulokset

Vähintään toisella ERI ja toisella EH / hyväksytyt jalostustarkastus tai molemmilla hyväksytyt jalostustarkastus.

Sukusiitos

Jalostusyhdistelmien sukusiitosprosentin tulee olla alle 6,25% laskettuna viiden (5) sukupolven mukaan

Populaation monimuotoisuus

Suositus yksittäisen koiran enimmäisjälkeläismäärälle on 30. Koiraa, jolla on jo 30 jälkeläistä, ei suositella enää käytettäväksi jalostukseen. Ulkomaisten koirien kohdalla sovelletaan jälkeläismääriä Suomessa.

Uusintayhdistelmiä ei suositella.

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Amerikancockerspanielin alkuperäinen käyttötarkoitus on noutava ja ylösajava lintukoira. Se kehitettiin alun perin kurpan metsästyksen. Amerikancockerspanieli kuuluu nuorimpiin rotuihimme. Se sai alkunsa maailmansotien välisenä aikana, jolloin amerikkalaisten spanielikasvattajien keskuudessa tapahtui jakaantuminen traditionaalisen cockerspanielin ja runsasturkkisemmän cockerspanielin ("woolly cocker") harrastajiin.

Jo 1870-luvulla esiintyi sekä Amerikassa että Kanadassa pieniä maksanuskeita ja punaisia spanieleita, joita nimitettiin "water spanieleiksi", "cockerspanieleiksi" tai "cocking spanieleiksi". Samoihin aikoihin tuli Amerikkaan, lähinnä Kanadan kautta, englantilaisia mustia fieldspanieleita. Ensimmäiset cockerspanielit rekisteröitiin vuonna 1879 eli kaksi vuotta American Spaniel Clubin perustamista aikaisemmin.

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

Rodun varsinaisena kantaisänä voidaan pitää vuonna 1882 syntynyttä mustaa CH OBO II- nimistä urosta, jonka emä Chloe II tuotettiin Englannista kantavana. Se astutettiin James Farrow'n legendaarisella Obolla. CH Obo II herätti suurta ihastusta spanielikasvattajien keskuudessa ja siitä tuli

erittäin suosittu siitosuro, mihin vaikutti myös se, että se periytti pelkästään mustaa väriä. Yhdessä sisrpuolensa Miss Obo II:n kanssa se vaikutti erittäin paljon cockerspanielin tyyppin yhtenäistymiseen. Molemmat esiintyvät kuuluisan siitosuroksen Robinhurst Foreglown sukutaulussa.

Robinhurst Foreglown omistaja Townsend Scudder joutui ostamaan kaikki Blackstone kennelin 32 koiraa saadakseen Foreglown isän Blackstone Chiefin. Herra Scudder ymmärsi Foreglown suuren siitosarvon jo varhain ja lupasi ilmaisen astutuksen jokaiselle ”tyypilliselle” cockerspanieli nartulle. Foreglown pojista Red Brucie, Ch Sand Spring Sunrise, Ch Midkiff Miracle Man ja Ch Limestone Laddie tulivat tunnetuksi siitosuroksina. Red Bruciella, joka oli syntynyt 1921, oli 38 valiojälkeläistä. Rodun kehitys oli varsin nopeata etenkin Massachusettsissa ja Torontossa ja jo 1920-luvulla esiintyi nykyisten Englannin cockerspanieleiden näköisiä yksilöitä. Vuonna 1921 voitti Herra Paynen omistama mustavalkoinen CH Midkiff Seductive ensimmäisenä cockerspanielina BIS:n New Yorkissa Madison Square Gardenin näyttelyssä. Seductiven ohella tähän ovat pystyneet CH My Own Brucie vuonna 1940 ja 1941, sekä CH Carmor’s Rise ’N’ Shine vuonna 1954.

Rodun varsinainen läpimurto tapahtui 1930-luvun alkupuolella. Yksi tuon ajan voitokkaimmista koirista oli punavalkoinen CH Idahurst Belle II, joka voitti kolmesti peräkkäin American Spaniel Clubin Speciality Shown vuosina 1930–1932.

Vuosikymmenen vaihteessa aloitti kasvatustyönsä myös Stockdale-kennel joka tuli tunnetuksi voitokkaista mustista cockerspanieleistaan. Kennelin kuuluisin koira oli musta uros CH Stockdale Town Talk, joka oli peräti 81 valion isä.

Rotu saavutti 1930-luvun alussa ennen näkemättömän suosion etenkin seurakoirana. Runsaan lemmikkituotannon ohella alkoi muodostua kasvattajien keskuuteen kaksi leiriä. Traditionaalisen Englannin cockerspanielin kannattajat perustivat oman yhdistyksen vuonna 1935. Runsaampiturkkiset eli ’woolly cockerit’ menestyivät näyttelykoirina ja niistä kehittyi vähitellen nykyinen amerikancockerspanieli. Jo 1930-luvulla muutamat etenevät kasvattajat olivat saaneet kehitetyn uuden cockerspanielityypin, jolla oli ominaista runsaampi turkki, neliömäisempi runko ja lyhyempi kuono-osa.

Vuonna 1936 muodostettiin omat näyttelyluokat näille kahdelle eri tyyppille: pienemmät (9-12 kg) olivat amerikancockerspanieleita ja suuremmat (12–14 kg) Englannin cockerspanieleita. Omaksi rodukseen amerikancockerspanieli tunnustettiin Kanadassa 1940 ja Amerikassa 1946.

Toisen maailmasodan jälkeen tulivat ensimmäiset amerikancockerspanielit Eurooppaan diplomaattien ja amerikkalaisten upseereiden mukana. Rodun kasvatusta vanhalla mantereella alkoi ensimmäiseksi Hollannissa, missä Nell Koning-Goudappel aloitti uraansa uurtavan kasvatustyönsä 1950-luvun alussa. Hänen Saksasta amerikkalaiselta upseerilta vuonna 1951 ostamansa vaalea narttu Jane of Herzogum oli ensimmäinen amerikancockerspanieli, joka arvosteltiin omana rotuna Euroopassa. Nell Koning-Goudappelin kasvattamat van der Cockerbox amerikancockerspanielit vaikuttivat paitsi Hollannin myös Englannin ja Pohjoismaiden amerikancockerspanielikannan muodostumiseen.

Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria

Englannin cockerspanieli.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Suomessa merkittiin rotukirjaan 1950-luvun vaihteessa kolme amerikancockerspanieliä. Ensimmäiset pentueet rekisteröitiin 1969 ja kasvatustyö vilkastui 1970-luvulla, jolloin kasvattajia oli jo 10 ja rotuun saatiin kansainvälisiä muotovalioitakin. 1970–80-luvuilla suuri osa tuonneista tuli Iso-Britanniasta ja Ruotsista, koska näistä maista tuonti oli karanteenivapaata. Tuonnit rodun kotimaasta, karanteenirajan takaa, olivat kalliita ja hankalia. Niitäkin kuitenkin oli muutamia. Vuotta 1988 voidaan pitää jonkinlaisena käännekohtana rodun kannalta Suomessa. Silloin rajat aukenivat rabies-tapausten vuoksi ja karanteenimääräykset poistuivat. Koirien tuonti ulkomailta helpottui huomattavasti. Saimme runsaasti uutta jalostusmateriaalia useiden vuosien aikana pääasiassa USA:sta. Häntien typistyskielto astui voimaan 1.7.1996 ja 1.1.2001 jälkeen syntyneet typistettyhäntäiset koirat eivät enää saaneet osallistua näyttelyihin. Tämä näkyikin jälleen tuontien selvänä vähenemisenä aluksi, mutta 2000-luvun loppupuolella ja 2010-luvun alussa tuontimäärät lähtivät jälleen nousuun, kun moni muukin maa on lopettanut häntien typistämisen. *Tuontien määrä on pysynyt melko samalla tasolla eikä eroavaisuutta urosten ja narttujen määrässä juuri ole.*

Kun katsotaan rekisteröintejä kokonaisuudessaan, voidaan havaita, että 2010-luvulla on taso vakiintunut kotimaisissa pennuissa noin 70 pennun vuositasolle, poislukien vuoden 2012 piikkiä. Kokonaisrekisteröintimäärän voidaan siis sanoa tasaantuneen noin 100 koiran vuosittaistasolle.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Aluksi amerikancockerspanieliharrastajat kuuluivat paikallisten spanielikerhojen kautta Suomen Spaniililiittoon, jonka julkaisemassa Spanieli-lehdessä oli sen alaisille roduille oma palsta. Palstalla tiedotettiin tulevia tapahtumia, tuloksia ym. tärkeitä asioita. 8.3.1980 perustettiin oma rotuyhdistys Amerikancockerspanielikerho ry. pienen mutta aktiivisen joukon voimin. Suomen Kennelliitto myönsi kerholle rotua harrastavan yhdistyksen arvon vuonna 1988.

Rotujärjestöksi Amerikancockerspanielikerho ry. hyväksyttiin SKL:n kokouksessa 18.11.1995. Samalla yhdistyksemme irtautui Suomen Spaniililiitto ry:n alaisuudesta, mikä merkitsi myös amerikancockereiden osallistumisoikeuden menettämistä Spaniililiiton järjestämiin kokeisiin, mm. spanieleiden taipumuskokeisiin. 10.10.1997 voimaan astuneen sääntömuutoksen myötä yhdistyksen nimi muuttui Amerikancockerspanielit ry:ksi. Kennelliitto hyväksyi uudistetut säännöt 17.5.2007, jotka astuivat voimaan 1.8.2007 ja niiden myötä palautui amerikancockerspanieleille oikeus osallistua spanieleiden taipumuskokeisiin.

Vuosien varrella yhdistyksen jäsenmäärä on pysynyt suurin piirtein samana. *Vuoden 2018 lopussa yhdistyksessä oli 198 jäsentä.*

Erilaista toimintaa on yhdistyksen taipaleella järjestetty pienehkön aktiivijäsenistön voimin. Vuosittain on järjestetty Open Match Show (myöhemmin Club Show), johon on lähes aina tuomari kutsuttu rodun kotimaasta USA:sta, metsästyskoirien jäljestämiskoe, virallinen erikoisnäyttely ja agilityn rotumestaruus. Kesäpäiviä, jalostustarkastuksia, virallisia tottelevaisuuskokeita on myös pidetty sekä

erilaisia tapahtumia joukkoterveystarkastuksista trimmaus- ja agilitykursseihin. Yhdistys on julkaissut neljästi vuodessa ilmestyvää Jenkki-lehteä vuodesta 1986. Internet-sivuja on ylläpidetty 1990-luvun lopulta lähtien. Lehdessä julkaistaan ajankohtaisia artikkeleita terveydestä, rodusta, harrastuksista ym. aihepiireistä. Yhdistys ei enää julkaise vuosikirjaa, mutta päänäyttelyn ja club show'n tulokset arvosteluineen julkaistaan rotujärjestön lehdessä.

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Yhdistyksen asioita hoitaa syyskokouksen valitsema puheenjohtaja sekä hallitus, johon kuuluu 9 varsinaista ja 3 varajäsentä. Varsinaisten jäsenten toimikausi on 3 vuotta, puheenjohtaja ja hallituksen varajäsenet samoin kuin muut toimihenkilöt valitaan vuodeksi kerrallaan.

Jalostusorganisaatio muodostuu siten, että rotujärjestön hallitus valitsee vuosittain jalostustoimikunnalle puheenjohtajan, joka kokoaa ympärilleen muun toimikunnan, vähintään 4 jäsentä. Toimikunta valitaan vuodeksi kerrallaan. Jalostustoimikuntaan voidaan valita henkilö, joka

- on suorittanut hyväksytysti SKL:n kasvattajan peruskurssin
- tuntee hyvin maassamme olevan amerikancockerspanielikannan
- omaa riittävät teoreettiset tiedot perinnöllisyydestä
- omaa käytännön kokemusta rodun jalostamisesta
- on pitkäjänteinen ja neuvottelu- ja yhteistyökykyinen sekä kaikessa toiminnassaan yleistä luottamusta nauttiva

Toimikunta valitsee keskuudestaan jalostussihteerin, pentuvälittäjän ja varapuheenjohtajan. Kaikki jalostustoimikunnan jäsenet toimivat jalostusneuvojina. Toimikunta voi tarpeen mukaan nimetä keskuudestaan tai toimikunnan ulkopuolelta henkilöitä erillisten tehtävien vastuuhenkilöiksi tai avustajikseen.

Yhdistys ylläpitää ilmaista pentuvälitystä, johon hyväksytään jalostustoimikunnan vähimmäisvaatimukset täyttävät pentueet. Yhdistyksen hallitus nimeää myös muut toimikunnat vuodeksi kerrallaan. Tällaisia toimikuntia ovat mm. lehti-, kesäpäivä- ja näyttelytoimikunta.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

”Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geeniversioiden (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistymisenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

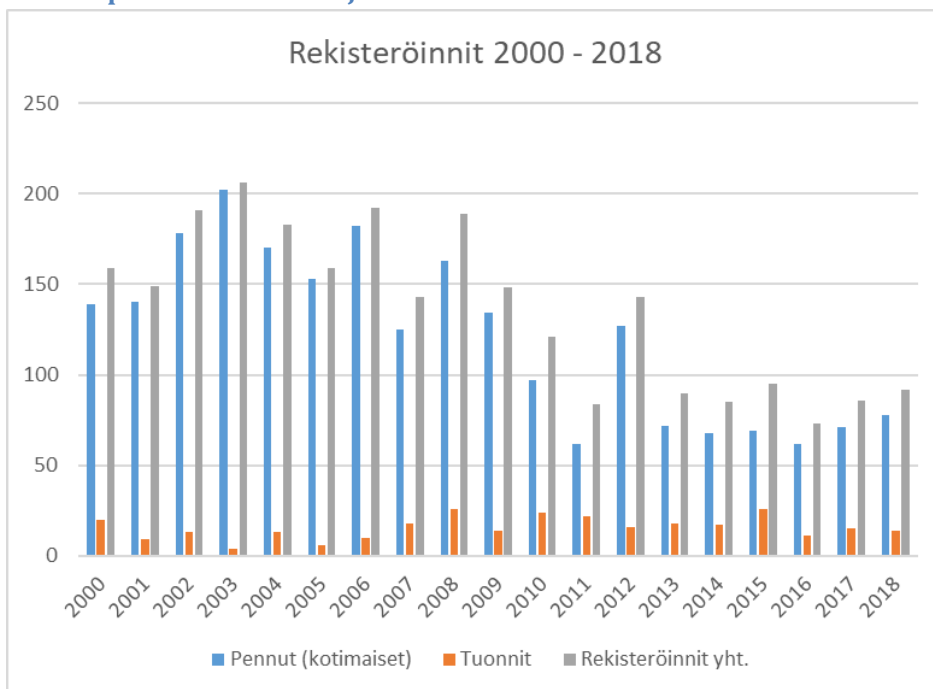
Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät geeniversionsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä geeniversiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on

vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä geeniversiota ole.

Ihannelilanteessa jalostukseen käytetään puolet syntyvistä koirista, tai pentuekoko huomioiden se rodun osuus, joka saadaan jakamalla luku 2 rodun keskimääräisellä pentuekoolla. Jos rodun pentuekoko on vaikkapa 5, jalostukseen tulisi käyttää 40 % rodun koirista.

Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa 5 % ja suurilukuisissa 2-3 % suhteessa rodun neljän vuoden rekisteröinteihin. Jos roduissa rekisteröidään neljän vuoden aikana keskimäärin 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Yhdessä roduksessa ei yhdellä yksilöllä saisi olla enempää kuin 100 jälkeläistä. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin.” ([Katariina Mäki 2013](#))

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

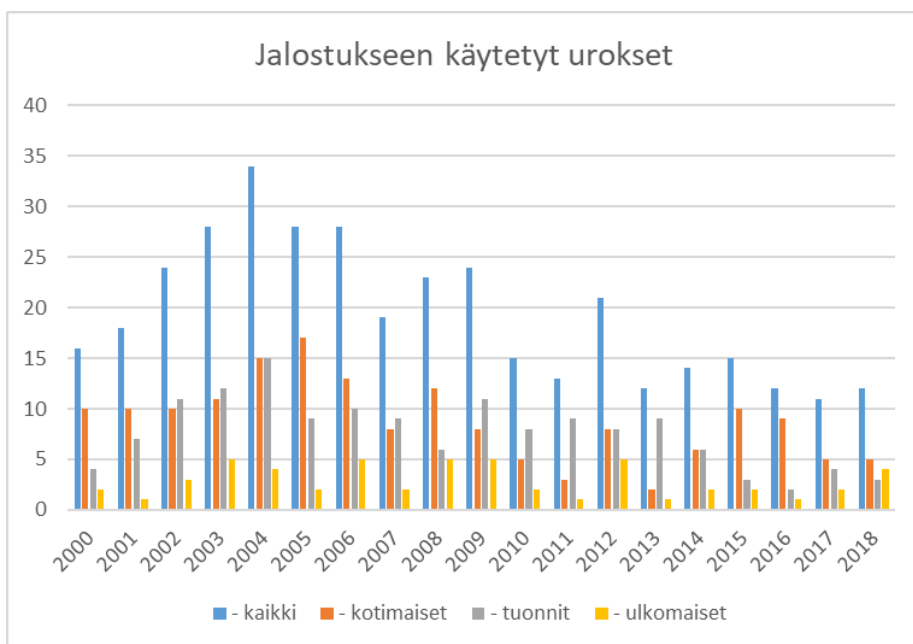
Taulukko 1. Vuositilasto – rekisteröinnit

Kun kyse on rodusta, jossa ei uusia rotuunottoja tehdä eikä ole olemassa mitään alkukantaista, vielä löytämätöntä linjaa, koirien keskinäinen sukulaisuus eli sukusiitosaste väistämättä kasvaa, ellei roturisteytyksiä tehdä. Järkevällä jalostuskoirien käytöllä ja harkituilla jalostusvalinnoilla sukusiitoksen kasvunopeutta voidaan kuitenkin hidastaa. Populaation kannalta hyödyllisin jalostusyhdistelmä ei välttämättä ole aina lyhyellä tähtämellä yksittäisen yksilön kannalta paras jalostusyhdistelmä. Eräs lemmikkieläinjalostuksen haasteista on ”yhteisen hyvän” eli populaation edun ajattelu pelkkien omien intressien sijaan, kun kyse on vapaaehtoisuuteen ja harrastukseen pohjautuvasta jalostuksesta ja kasvatuksesta. Erityisesti pienilukuisissa roduissa jokaisella pentueella on merkitystä. *Viime vuosina amerikancockerspanieleiden rekisteröintimäärät ovat laskeneet populaation kannalta huolestuttavan paljon (taulukko 1).*

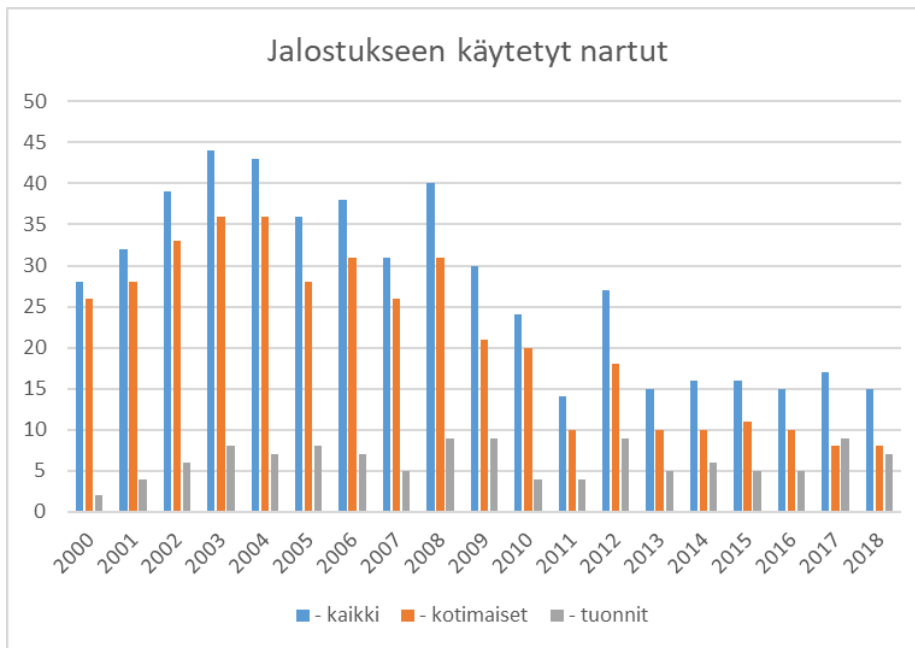
Sukusiitosasteen kasvunopeus saadaan laskettua seuraavasta kaavasta: $\Delta F = 1/8N(m) + 1/8N(f)$ jossa $N(m)$ ja $N(f)$ ovat jälleen lisääntyvien urosten ja narttujen määrät. Amerikancockerspanieleiden sukusiitosaste kasvaa entistä nopeammin. Tarkasteltuna nelivuotiskautena 2014–2017 sukusiitosasteen kasvunopeus oli $1/(8 \times 38) + 1/(8 \times 52) = 0,57\%$, kun se vuosina 2009–2012 oli 0,38%. Suositeltavaa olisi, ettei sukusiitosaste kasvaisi enemmän kuin 0,25% vuodessa.

Vaikka sukusiitosaste kasvaa suosituksia nopeammin, viime vuosina suuntaus on ollut jopa laskeva, sukusiitosasteen ollessa alle 1,5% KoiraNetin mukaan. Tämä ei kuitenkaan kuvasta totuudenmukaista tilannetta. Rodussamme käytetään paljon ulkomaisia koiria, joiden sukutaulutiedot ovat vajavaisia ja näin ollen sukusiitosasteen laskeminen ei anna todellista lukua. Voimme parhaillaan vain arvailla suuntaa kokonaiskuvassa.

Uusintayhdistelmien tekoa ei voida nykytilanteessa poikkeuksia lukuunottamatta (esim. vain toista sukupuolta, yksi pentu jne) pitää perusteltuna tai suositeltavana. Uusintayhdistelmiä tehdään meillä silloin tällöin, jalostustoimikunta ei niitä suosittele.

Taulukko 2. Vuositilasto – Jalostukseen käytetyt urokset

Taulukko 3. Vuositilasto – Jalostukseen käytetyt nartut

Rekisteröintimäärät Suomessa

Vuodesta 2008 alkaen rekisteröintimäärät ovat olleet pääsääntöisesti laskusuunnassa, vuonna 2012 nähtiin tosin piikki ja kotimaisia pentuja rekisteröitiin selvästi enemmän. Tämän hetkisen tilanteen mukaan voidaan sanoa rekisteröintien tasaantuneen noin 75-95 koiran vuositasolle, vaihtelua ei juurikaan ole, puhutaan alle 10 koiran heitoista vuositasolla maksimissaan.

Jakautuminen linjoihin

Amerikancockerspanieleissa ei Euroopassa ole varsinaisia näyttely- ja käyttölinjoja, mutta kasvattajat ovat pääsääntöisesti pitäneet yksiväriset ja kirjavat linjat erillään. Syy tähän on yksinkertaisesti se, ettei ole haluttu ottaa riskiä värivirheellisistä pennuista ts. yksivärisistä, joissa on liikaa valkoista. Yksivärisiä ja kirjavia kuitenkin yhdistetään silloin tällöin. *Esimerkiksi Suomessa rekisteröitiin v. 2009-2012 95 pentuetta, joista yksivärisiä 68, kirjavia 22 ja viidellä pentueella toinen vanhemmista oli kirjava, toinen yksivärinen.* Yleisin syy yksiväristen ja kirjaviin yhdistämiseen näyttäisi olevan harvinaisemman suklaanruskean värin hakeminen (*kolmessa viidestä yksivärinen / kirjava -pentueesta ainakin toinen vanhemmista on suklaanruskea / suklaa-valkoinen*). Mielenkiintoinen tulevaisuuden näkymä koiran perimän selvityksen yleistyessä onkin, onko yksiväristen ja kirjaviin amerikancockerspanieleiden perimässä toivottua erilaisuutta ts. antaisivatko kirjava-yksivärinen -yhdistelmät perimään monimuotoisuutta. *Geenitestit ovat tuoneet kasvattajien käyttöön mahdollisuuden perimän selvitykseen. Vielä hyvin harvoja koiria on testattu eikä rotujärjestölle ole tietoja tuotu.*

Jonkin verran erillinen linja vaikuttaisi olevan viime vuosien uusi trendi, Itä-Euroopan tuonnit. *Vuosina 2009-2017 Suomeen rekisteröitiin 163 tuontikoira, näistä 56 itäisestä Euroopasta, valtaosin yhdestä kennelistä. Näillä koirilla on myös jatkettu Suomessa, tarkasteluajanjaksolla (2014-2017) 11 pentueen toinen tai useimmiten molemmat vanhemmat pohjautuvat kyseisen kennelin koiriin.*

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Viimeisen kymmenen vuoden aikana tuontikoirien määrä on pysynyt melko samalla tasolla. Pientä vuosittaista vaihtelua on ollut eikä eroa urosten ja narttujen välillä juuri ole. Pääsääntöisesti tosin tuonnit ovat viime vuosina keskittyneet pitkälti samojen kenneleiden koiriin ja näin ollen osittain myös samoihin sukupuukoiriin. Tuonnit ovat pienessä populaatiossamme kuitenkin oleellisia ja toivottuja, kunhan ne ovat myös harkittuja. Asiaa hankaloittaa toki myös se, että tuonneista iso osa on aivan tavallisten kotikoiranostajien rekisteröimiä Itä-Europan tuonteja.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Rodun keski-ikä jalostukseen käytetyillä koirilla on noin 4 vuotta. Eroa urosten ja narttujen välillä on hyvin vähän. Urosten keski-ikä on ehkä hieman alhainen mutta rodun pieni populaatio ohjaa myös käyttämään hieman nuorempia uroksia. Rotujärjestö pyrkii tukemaan myös vanhempien urosten jalostuskäyttöä, tarkoituksena on järjestää joukkosilmätarkastuksia, joihin kannustettaisiin juuri iäkkäämpiä koiria.

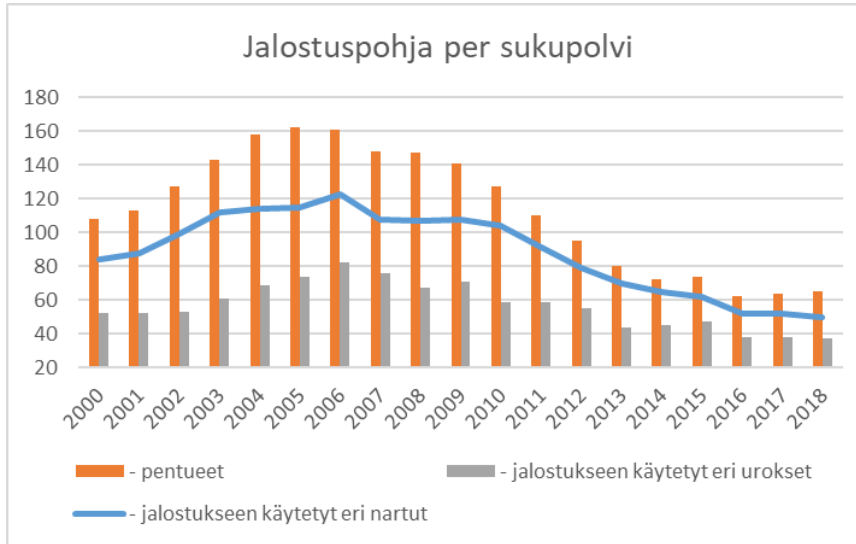
Tietoa sukusiitoksesta

Koirakannan lähisukulaisuuden astetta kuvataan sukusiitosasteella. Se on prosentteina ilmaistava todennäköisyys sille, että yksilö on perinyt kuhunkin geenilokukseen molemmilta vanhemmiltaan samanlaiset, samalta esivanhemmalta peräisin olevat alleelit eli geeniversiot (nämä alleelit ovat silloin nk. homotsygootteja). Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä. Korkeat sukusiitokertoimet (tai -asteet) kertovat siis perinnöllisen vaihtelun katoamisesta. Jossain määrin sukusiitos on tarpeen ja hyödyllistä, kun halutaan vakiinnuttaa tiettyjä rotutyypillisiä ominaisuuksia varsinkin rodun kehitysvaiheessa. Pitkään jatkuessaan se vaikuttaa haitallisesti paitsi näkyviin myös piileviin ominaisuuksiin; esimerkiksi vastustuskykyyn erilaisia taudinaiheuttajia vastaan (nk. MHC-geenit). MHC-geenien monimuotoisuus auttaa ylläpitämään kannan elinvoimaisuutta, joka siis sukusiitettyllä kannalla on selvästi alhaisempi. Yksittäisten jalostusyhdistelmien sukusiitosasteella ei ole yhtä paljon merkitystä kuin koko rodun sukusiitosasteella.

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

KoiraNetistä katsottuna amerikancockerspanieleiden sukusiitosasteet ovat vuoden 2010 jälkeen olleet alle 1,5% ja suunta on laskeva. Tämä ei lukuna kuulosta pahalta, mutta sukusiitosasteen tarkastelu vaatisi kuitenkin aina mukaansa tiedon, kuinka monen sukupolven perusteella kerroin on laskettu. Tätä tietoa ei ole käytettävissä, koska KoiraNet on ainoa lähde. Kovin monta sukupolvea mukana ei ole, koska jalostuskoirista suuri osa on tuontikoiria tai tuontikoirien jälkeläisiä, ja tuontikoirien sukutaulutiedot Kennelliitossa rajoittuvat kolmeen sukupolveen. Siten on varsin todennäköistä, että jos sukusiitokertoimet pystyttäisiin laskemaan kuuden - kymmenen polven perusteella (mikä kertoisi huomattavasti enemmän populaation tilanteesta), saisimme aivan toisenlaisia lukuja. Sillä vaikka meillä ollaankin maltillisia yksittäisten jalostusurosten käytössä, kantamme perustuu paljolti amerikkalaisiin koiriin ja muutaman sukupolven päästä sukutauluista löytyy toistuvasti samoja nimiä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 % (Katriina Mäki).

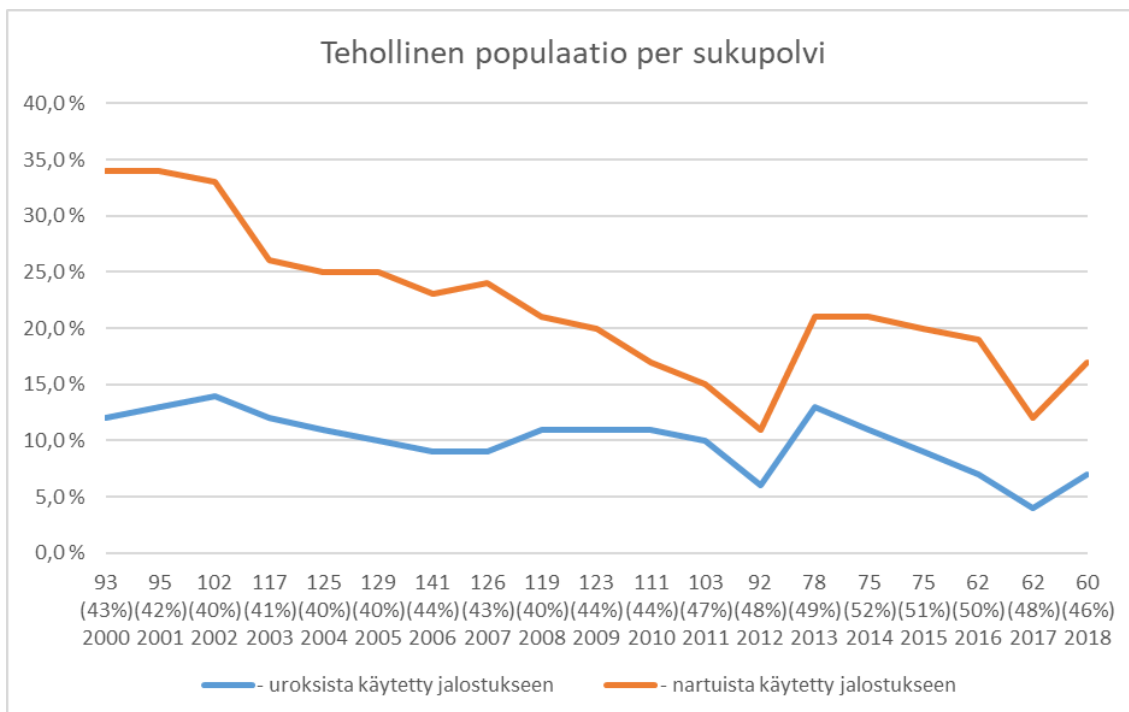
4.1.2 Jalostuspohja

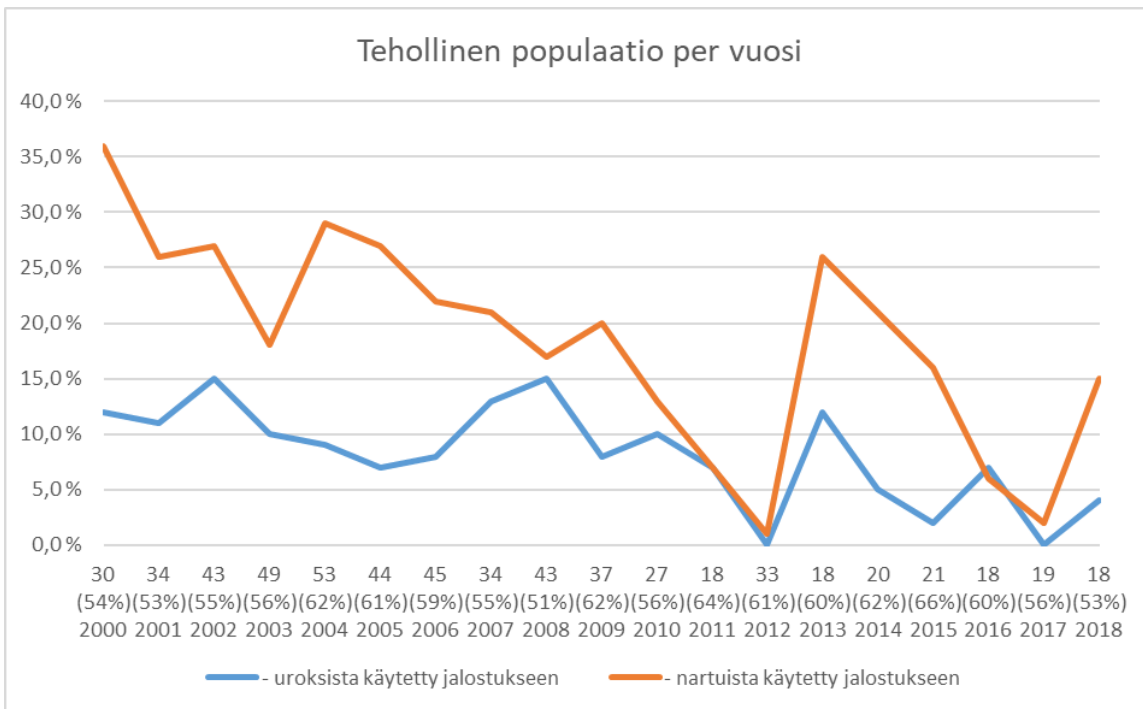
Taulukko 4. Jalostuspohja per sukupolvi

2010-luvulla amerikancockerspanieleiden populaatio ja jalostuspohja ovat käyneet huolestuttavan pieniksi. Pentueita on syntynyt vuosittain n. 15, ja aktiivisia kasvattajia on vähän.

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Taulukko 5. Tehollinen populaatio per sukupolvi (4vuotta)

Taulukko 6. Tehollinen populaatio per vuosi

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Jalostuspohjan laajuutta kuvataan määreellä tehollinen populaatiokoko. Se kuvaa niiden yksilöiden määrää, jotka siirtävät perintöainesta seuraavaan sukupolveen. ”Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Mitä suurempi rodun tehollinen populaatiokoko on, sitä paremmin perinnöllinen vaihtelu säilyy rodussa. Pieni tehollinen koko tarkoittaa nopeaa sukusiitoksen lisääntymistä. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.” (Katariina Mäki)

”Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä. Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä. Tehollista kokoa voidaan arvioida myös rodun koirista otettujen dna-näytteiden avulla.” (Katariina Mäki)

Tehollinen populaatiokoko voidaan laskea kaavasta $N(e) = 4x N(m) x N(f) / (2xN(m)+N(f))$ jossa $N(m)$ on lisääntyvien urosten määrä ja $N(f)$ lisääntyvien narttujen määrä. Tehollinen populaatiokoko voidaan totuudenmukaisimmin laskea sukupolvea kohden, jossa sukupolvia on 4v. Vuosina 2009–12 käytettiin

jalostukseen yhteensä 55 eri urosta ja 79 eri narttua. Näiden avulla laskettuna saadaan teholliseksi populaatiokooksi $4 \times 55 \times 79 / (2 \times 55 + 79) = 92$.

Vuosina 2014-17 käytettiin jalostukseen yhteensä 38 eri urosta ja 52 eri narttua. Näistä laskettuna saadaan teholliseksi populaatiokooksi $4 \times 38 \times 52 / (2 \times 38 + 52) = 62$.

Rodun tehollinen populaatiokoko

KoiraNetistä katsottuna amerikancockerspanieleiden tehollinen populaatiokoko sukupolvea kohden on aiemmin vaihdellut sadan molemmin puolin. Populaation suositeltava tehollinen populaatiokoko on vähintään 100–200. Ollessaan alle 50 se merkitsee vaarallisen kapeaa jalostuspohjaa. Kovin kapea jalostuspohja aiheuttaa väistämättä sukusiitosasteen kasvamista ja perinnöllisen vaihtelun häviämistä. Näin ollen nykytilanne on näidenkin lukujen valossa vähintään huolestuttava.

”Jos rodun tehollinen koko on alle 50 - 100, rodusta häviää geenimuotoja niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Silloin on keskityttävä säilyttämään mahdollisimman monen yksilön geenejä käyttämällä mahdollisimman useaa eri koiraa jalostukseen ja huolehtimalla, että niiden jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailta, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan. **Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä.** (Katariina Mäki)

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. *Nelivuotiskaudella 2014-17 on Suomessa rekisteröity yhteensä 270 amerikancockerspanieliä. Näin ollen ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 14 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä. Tämä luku on amerikancockerspanieleiden viimeaikaisilla rekisteröintimäärillä 27.*

#	Uros	Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	GALAKSI GRAND SLAM	12	46	4,38 %	4,0 %	6	32	12	46
2	HEAVENLY WAY'S MADE TO LOVE	7	35	3,33 %	8,0 %	8	35	7	35
3	MY-IDA-HO STOP N LOOK	7	33	3,14 %	11,0 %	4	16	7	33
4	FOUR SEASONS PRINCE OF PARADISE	5	29	2,76 %	14,0 %	4	16	5	29
5	ROCHALLOR FRANKY-BOY JR	5	28	2,67 %	16,0 %	3	21	6	35
6	STATESMAN TRICK OR TREAT	5	24	2,29 %	19,0 %	9	42	5	24
7	FIELGAR MAJESTIC MISSILE	5	23	2,19 %	21,0 %	6	19	5	23
8	LIGHT DREAM'S ZUPERSTAR	3	21	2,00 %	23,0 %	3	20	3	21
9	FIDDLE-STICK'S TOUCH DOWN	4	21	2,00 %	25,0 %	2	12	4	21
10	SILVERHALL SALUTATION	3	19	1,81 %	27,0 %	0	0	3	19
11	AFIRE'S COVER TO WIN	5	18	1,71 %	28,0 %	3	13	5	18
12	AFTERGLOW TOKYO JOE	4	18	1,71 %	30,0 %	7	26	4	18
13	ARRANT ACE OF THE PACK	5	17	1,62 %	32,0 %	1	5	8	32
14	HEAVENLY WAY'S AUTUMN TEMPTATION	3	17	1,62 %	33,0 %	0	0	3	17
15	FOUR SEASONS ATTENTION PLEASE	5	16	1,52 %	35,0 %	2	12	5	16

Taulukko 7. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 urosta
Ajanjaksolla 50% pennuista on 26 eri uroksen jälkeläisiä (kaikkiaan 117 urosta, 100%)

#	Uros	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä		synt.vuosi
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja	
1	GALLANT SWEET DEMON	15	65	2,94 %	3,0 %	13	52	15	65	1999
2	GALAKSI GRAND SLAM	12	46	2,08 %	5,0 %	6	32	12	46	2005
3	JUNIPER'S JUMPING JACK	10	44	1,99 %	7,0 %	30	120	12	55	1995
4	ARRANT YAP AT TUTUCIN	7	42	1,90 %	9,0 %	5	27	7	42	2004
5	CANDIDA'S CALIFORNIACHARM	8	40	1,81 %	11,0 %	26	95	15	72	1992
6	HEAVENLY WAY'S MADE TO LOVE	7	35	1,58 %	12,0 %	8	35	7	35	2007
7	ROCHALLOR FRANKY-BOY JR	6	35	1,58 %	14,0 %	3	21	6	35	2002
8	CHARLES DICKENS HOLY HOLIDAY	5	34	1,54 %	15,0 %	9	49	5	34	2001
9	AFTERGLOW EUGENE	6	34	1,54 %	17,0 %	10	27	6	34	2000
10	GAZON STAR O' MY DREAMS	8	33	1,49 %	18,0 %	7	31	8	33	1999
11	DENALI'S LONE RANGER	11	33	1,49 %	20,0 %	13	63	11	33	1999
12	MY-IDA-HO STOP N LOOK	7	33	1,49 %	21,0 %	4	16	7	33	2001
13	ARRANT ACE OF THE PACK	8	32	1,45 %	23,0 %	1	5	8	32	2004
14	GRISARD GALAHAD	10	31	1,40 %	24,0 %	11	40	12	38	1998
15	JAUNTYLOVER'S ELEVATE EARL	6	31	1,40 %	26,0 %	3	15	6	31	2001

Taulukko 8. 2000-2017 jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 urosta

Ajanjaksolla 50% pennuista on 40 eri uroksen jälkeläisiä (kaikkiaan 202 urosta, 100%)

Tehollisen populaatiokoon laajuuteen vaikuttaa sekä käytettyjen urosten että narttujen määrä.

Nelivuotisjaksolla 2014-17 meillä käytettiin jalostukseen yhteensä 38 eri urosta, ja niistä kymmenellä elinikäinen jälkeläismäärä ylitti edellä mainitun 14 jälkeläistä. Toisen polven jälkeläissuositusmäärän ylitti vain yksi uros. Nykyisellä populaatiokoolla jälkeläismääräsuositus on niin pieni, että se ylittyy jo 2-3 hyvänkokoisella pentueella. Lähisukulaisuus lienee jonkinasteinen ongelma, sillä vuosina 2014-17 15 käytetyimmän uroksen joukossa on esimerkiksi isä ja kolme sen poikaa samasta pentueesta, sekä puoliveljekset. Edellä mainittu isä sekä toisaalta puoliveljekset ovat tuontikoiria. 38 uroksen joukossa on vain 9 kirjavaa. Koska tuonti- ja lainakoirien käyttö on meillä perinteisesti runsasta kotimaassa syntyneisiin verrattuna, käytetyimpien koirien lista uudistuu melko nopeasti ja vain harvoja aiemmin runsaasti käytettyjä sukujakaan jatketaan ainakaan isien kautta. Tässä on sekä hyötynsä että haittansa. Juuri missään muualla ei ole yhtä kattavaa terveystulostietokantaa kuin meillä, eikä avoin tiedonkulku ole itsestäänselvyys.

#	Narttu	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	FOUR SEASONS MY DREAM STAR	3	18	1,71 %	1	4	3	18
2	AFIRE'S INEZ IN TROUBLE	3	18	1,71 %	5	21	3	18
3	TUTUCIN LADY SATURNUS	2	16	1,52 %	2	13	2	16
4	AGUA-STONE NIGHT WISH	3	15	1,43 %	1	3	3	15
5	DE BRIGHTDALE'S MAJ'ANDRA	3	15	1,43 %	0	0	3	15
6	CHASING CHANCE DARREM CANIS	3	14	1,33 %	3	11	4	22
7	NIAGARA MINSKAYA	3	14	1,33 %	2	12	3	14
8	SERENE DREAM ON VERY VIGIE	3	13	1,24 %	8	35	3	13
9	HAPPY HULLABALOO AFTER EIGHT	2	13	1,24 %	1	3	2	13
10	DIX DAX LONG STEP TO LOVE	2	12	1,14 %	0	0	2	12
11	HEARTY COCLADY FLY MYSTERY	2	12	1,14 %	2	16	2	12
12	ACADIA'S AMERICAN TALE	2	12	1,14 %	7	28	2	12
13	HUHTAKOUKUN FLYING FANTASY	2	12	1,14 %	1	9	2	12
14	HEAVENLY WAY'S TOUCH OF HISTORY	2	12	1,14 %	0	0	2	12
15	ARRANT JOY FLIRT	2	11	1,05 %	0	0	3	17

Taulukko 9. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 narttua

Ajanjaksolla 50% pennuista on 54 nartun jälkeläisiä (kaikkiaan 186 narttua, 100%)

#	Narttu	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä		synt.vuosi
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja	
1	DE BRIGHTDALE'S BUTTER FINGER	4	31	1,40 %	26	141	5	35	1996
2	DE BRIGHTDALE'S MINT JULEP	4	22	0,99 %	6	24	4	22	2000
3	DE BRIGHTDALE'S MAID OF HONOUR	3	22	0,99 %	0	0	3	22	2001
4	CHASING CHANCE DARREM CANIS	4	22	0,99 %	3	11	4	22	2004
5	CHANTILLY	4	21	0,95 %	1	4	4	21	1999
6	DE BRIGHTDALE'S BOX OF SUGAR	4	20	0,90 %	7	34	4	20	1997
7	AGUA-STONE CHILDOFTHENIGHT	5	20	0,90 %	10	42	5	20	1998
8	AFIRE'S INEZ IN TROUBLE	3	18	0,81 %	5	21	3	18	2006
9	CHESS SOPRETTY I'M CELEBRATEAMERICA	4	18	0,81 %	2	12	4	18	1999
10	FOUR SEASONS MY DREAM STAR	3	18	0,81 %	1	4	3	18	2007
11	SHOWDOWN GOLD RUSH	3	17	0,77 %	5	16	4	22	1997
12	QUALIT-QUAST JAUNTY LOVER	3	17	0,77 %	0	0	3	17	2000
13	HEART-BREAKER QUEENOF SUNSHINE	5	17	0,77 %	2	7	5	17	1999
14	GLENMURRAY'S SERENADE IN BLUE	3	16	0,72 %	12	35	4	20	1997
15	TUTUCIN LADY SATURNUS	2	16	0,72 %	2	13	2	16	2006

Taulukko 10. 2000-2017 jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 narttua

Ajanjaksolla 50% pennuista on 86 nartun jälkeläisiä (kaikkiaan 330 narttua, 100%)

Narttujen vastaavat tilastot ovat luonnollisesti erilaisia, johtuen ensinnäkin rotumme keskimääräisen pentuekoon pienuudesta. Lisäksi vain hyvin harvalla nartulla on ollut 4 tai 5 pentuetta. Narttujen pentuemääriä rajoittanee myös se seikka, että Suomessa vain harvalla kasvattajalla on suuria koiramääriä kotona ja monet käyttävät sijoituskoiria kasvatustyönsä apuna. Narttujen jälkeläismääriä tarkasteltaessa onkin järkevää katsoa toisen polven jälkeläismääriä.

Vuosina 2007-2017 jalostuksen käytetyistä nartuista kuudella on ollut yhteensä enemmän kuin 14 jälkeläistä. Tarkasteltaessa narttujen toisen polven jälkeläisiä, suositeltu yläraja (27) ylittyi viidellä nartulla, jotka ovat eri sukulinjoista lukuunottamatta yhtä äiti - tytär -paria. Ylipäänsä käytetyimmät nartut ovat parissa ensimmäisessä sukupolvessa pääsääntöisesti eri sukulinjoista. Vuoden 2007 jälkeen rekisteröidyistä nartuista vain kymmenellä oli ollut 3 pentuetta tai enemmän - näistäkin kolme ns. sukupuukoiria eli nartut esiintyvät Koiranetissä ainoastaan jälkeläistensä kautta. Osa lisäksi ulkomaisia narttuja, joiden jälkeläisistä ainakin osa tuontikoiria.

Jalostuspohjan kannalta on kokonaisuutena varsin positiivista, että meillä on monia uroksia ja narttuja, joilla on yksi tai kaksi pentuetta. Meillä käytetään myös ns. lainauroksia ja käydään astuttamassa ulkomailla.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Amerikancockerspanielit maailman eri puolilla ovat toisilleen melko läheistä sukua, jos tarkastellaan sukutauluja hieman taaemmas. Merkittävimmät kasvattajat Australiassa, latalalaisessa Amerikassa, Etelä-Afrikassa ja Euroopassa perustavat kasvatustyönsä amerikkalaisiin tuontikoiriin ja niiden jälkeläisiin seuraavissa sukupolvissa.

Vaikka Yhdysvalloissa rotu on määrällisesti suurilukuinen, on sielläkin selvästi havaittavissa nk. muotivirtauksia tiettyjen sukulinjojen käytössä. Suurin osa menestyvistä kasvattajista vannoo linja- ja jopa sukusiitoksen nimiin. Niinpä rodun geenipoolia uhkaa maailmanlaajuinen pieneneminen, ellei asialle tehdä jotakin. Oman haasteensa aiheuttaa USA:n koiraharrastuskulttuuri, jolle on tyypillistä, että valtaosa pentueesta kastroidaan tai steriloidaan hyvin varhain. Jopa näyttelyissä menestyneistä uroksista iso osa kastroidaan ja myydään lemmikkikoteihin niiden valioiduttua. Tämä pienentää

merkittävästi jalostukseen käytettävissä olevien urosten määrää, vaikka kasvattaja haluaisi tietoisesti etsiä vanhempaa ja kenties vähemmän käytettyä urosta.

Seuraavassa amerikancockerspanieleiden rekisteröintimääriä muissa maissa:

Maa/vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
USA	324	325	318	263				
Finland	121 (97)	84 (62)	143 (127)	90 (72)	85 (68)	95 (69)	73 (62)	86 (71)
Sweden	310 (303)	337 (330)	367 (358)	244 (242)	179	233 (231)	204 (200)	310 (293)
Norway	197	124	176	128	108	147	106	153
Denmark	92 (88)	71 (62)	82 (71)	70 (64)	82 (78)	63 (59)	90 (89)	60 (55)
Estonia	28	23	23					
Australia	115	97	56	94	70	93	85	80

Suluissa pentuerekisteröintien lukumäärä

Taulukko 11. Rekisteröintimäärät muissa maissa

Rekisteröintimäärät rodun kotimaassa USA:ssa:

Spaniels (Cocker)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Litters	5,653	4,478	3,558	2,949	2,584	2,218	2,083	2,013	2,105
Complement (# Pups in Litters)	26,578	20,857	16,173	13,328	11,686	10,264	9,306	8,793	9,304
Dogs Registered by Year	9,481	8,282	6,370	5,329	4,893	4,125	3,817	3,732	3,949
% Complement Registered	35.7%	39.7%	39.4%	40.0%	41.9%	40.2%	41.0%	42.4%	42.4%
Limited Revoked Dogs	8	7	8	4	8	6	9	7	8
Limited Dogs	1,053	982	841	712	781	721	651	663	806
% Limited Dogs	11.1%	11.9%	13.2%	13.4%	16.0%	17.5%	17.1%	17.8%	20.4%
Dogs in Conformation (as of Oct '17)	752	732	680	682	615	621	586	527	593
% Complement in Conformation (as of Oct '17)	2.8%	3.5%	4.2%	5.1%	5.3%	6.1%	6.3%	6.0%	6.4%
Breeding Dogs (as of Oct '17)	2,214	1,803	1,540	1,274	1,158	914	876	741	543
% Complement Bred (as of Oct '17)	8.3%	8.6%	9.5%	9.6%	9.9%	8.9%	9.4%	8.4%	5.8%
% Change YOY	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Litters	N/A	-20.8%	-20.5%	-17.1%	-12.4%	-14.2%	-6.1%	-3.4%	4.6%
Complement	N/A	-21.5%	-22.5%	-17.6%	-12.3%	-12.2%	-9.3%	-5.5%	5.8%
Dogs Registered	N/A	-12.6%	-23.1%	-16.3%	-8.2%	-15.7%	-7.5%	-2.2%	5.8%
% Change Relative 2008	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Litters	0.0%	-20.8%	-37.1%	-47.8%	-54.3%	-60.8%	-63.2%	-64.4%	-62.8%
Complement	0.0%	-21.5%	-39.1%	-49.9%	-56.0%	-61.4%	-65.0%	-66.9%	-65.0%
Dogs Registered	0.0%	-12.6%	-32.8%	-43.8%	-48.4%	-56.5%	-59.7%	-60.6%	-58.3%

Taulukko 12. Rekisteröintimäärät USA:ssa

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Amerikancockerspanieleiden rekisteröintimäärät ovat olleet viime vuosina laskusuunnassa. 2010-luvulla on paria poikkeusta lukuunottamatta rekisteröity vain n. 70 kotimaassa syntyneitä pentua vuodessa, mikä on kovin vähän.

Kasvattajilla on melko paljon yhteistyötä ulkomaalaisten rodun harrastajien kanssa. Maahamme tuodaan vuosittain 10-25 tuontikoira, joista valtaosa tuodaan jalostuskäyttöä silmällä pitäen. Valitettavasti tuonteja ei aina suunnitella populaation kannalta harkitusti, eli tuodaan samansukuisia koiria ja koiria, joiden lähisukulaisia on jo maassamme. Kuten aiempaan on todettu, amerikancockerspanielit maailman eri kolkissa pohjautuvat muutaman sukupolven päästä samoihin koiriin. Näin ollen eri maissa ei varsinaisesti ole olemassa eri sukulinjoja eikä todellisia vierassukuisia koiria niin vain löydy. Eri sukulinjat liittyvät enimmäkseen väreihin. Kirjavat amerikancockerit pidetään pääsääntöisesti erillään. Yksivärisissä jako on epätarkempi, mutta suklaanväriset ja vaaleat pyritään yleensä pitämään erikseen, jotta vältetään vaaleapigmenttisiltä buffeilta ja silverbuffeilta.

Suomessa kasvattajat ovat onneksi nykyisin maltillisia, eikä koiria käytetä jalostukseen liian nuorina. Rodussa esiintyvät perinnölliset silmänsairaudet ilmenevät usein vasta yli 3-vuotiaana, joten varovaisuus on valttia, kun merkittävimpien sairauksien periytyvyyksiä ei edelleenkaan tunneta eikä geenitestejä ole olemassa.

Rotumme keskimääräinen jalostukseen käyttöikä on sekä uroksilla että nartuilla vaihdellut viime vuosina 4 vuoden molemmin puolin. Kun huomioidaan, että monilla nartuilla on vain yksi pentue, eikä ensimmäistä pentuetta voi määräänsä pidemmälle venyttää fysiologisista syistä, sekä se, että monet kasvattajat perustavat kasvatustyönsä pitkälti sijoituskoiriin, joilla sopimuksen yläikäraja tulee vastaan, tilanne on kokonaisuutena hyvä. Nämä realiteetit ovat luonnollisesti hieman ristiriidassa sen tosiasian kanssa, että perinnöllisten silmänsairauksien suhteen turvallisempaa olisi käyttää jalostukseen vanhempia koiria. Pääsääntöisesti meillä odotetaan vähintään 2-3 ikävuoteen ennen nartun astuttamista.

Rotumme sukusiitosastetta on runsaiden tuontien ja sen seurauksena niukkojen sukutaulutietojen vuoksi vaikea arvioida totuudenmukaisesti, mutta Koiranetistä saatujen tietojen mukaan *pentueiden sukusiitosaste on viime vuosina ollut alle 1,5%, suuntaus on ollut mieluummin laskeva kuin nouseva.* Se on kuitenkin aliarvio todellisesta tilanteesta, koska sen laskennassa on pystytty käyttämään usein vain 3-5 sukupolvea. Sukusiitosaste *on aiemmin kasvanut* suosituksia nopeammin. Sukusiitos kasvaa väistämättä *pienissä populaatioissa ilman toimenpiteitä*, koska rodussamme ei ole olemassa mitään alkukantaista, vielä löytämätöntä kantaa – ellei roturisteytyksiä tehdä, eikä niitä jalostustoimikunnan tietojen mukaan ole tehty. Meillä olisi vielä mahdollista parantaa tilannetta ja hidastaa sukusiitosasteen kasvua pyrkimällä käyttämään nykyistä tasaisemmin populaation koiria ja erityisesti uroksia. *Jossain määrin voisi todeta tämän onnistuneen ihan muutaman viime vuoden aikana mutta sukusiitosasteen laskuun löytyy syy varmasti myös osittain siitä, että käytetään paljon ulkomaisia koiria. Ja koska ulkomaisista koirista on harvoin riittävän pitkälle sukutaulutietoja, jää todellinen sukusiitosaste todentamatta.* Uusintayhdistelmien tekoa ei voida nykytilanteessa poikkeuksia lukuunottamatta (esim. vain toista sukupuolta, yksi pentu jne) pitää perusteltuna tai suositeltavana. *Uusintayhdistelmiä tehdään meillä silloin tällöin, jalostustoimikunta ei niitä suosittelle.*

Populaatiomme tehollinen *koko laskenut viime vuosina*, ollen tarkastelujaksolla 2014-2017 vain 62. (lähde: Koiranet) (SKL:n suositus minimi 100-200). Rotumme potentiaalisesta sukupolvittaisesta tehollisesta populaatiokoosta on 2000-luvulla ollut käytössä 40-44%; tässäkin ei muutosta ole havaittavissa. Isät/emät -suhde on hieman kasvanut, mikä tarkoittaa, että entistä enemmän eri uroksia käytetään jalostukseen narttujen määrää kohden. Tämä on niinkään hyvä asia. Tehollista populaatiokokoa laskettaessa ei kuitenkaan pystytä ottamaan huomioon jalostuskoirien epätasaisia jälkeläismääriä eikä keskinäisiä sukulaisuuksia, joten luku on moninkertainen yliarvio todellisesta tilanteesta.

2000-luvulla rekisteröidyistä amerikancockerspanieliuroksista on käytetty jalostukseen n. 10%, nartuilla sama luku on vaihdellut 20-25%. *Viime vuosina nämä prosentit ovat laskeneet, johtuen luonnollisesti pienistä pentumääristä.* Kotimaassa syntyneitä uroksia meillä olisi varaa käyttää enemmän; meillä on perinteisesti yliarvostettu tuonti- ja ulkomaisia uroksia, vaikka ne eivät suinkaan aina ole kotimaisia laadukkaampia. Useista pentueista yksi tai useampikin narttu päätyy jalostukseen ja sen veljet myydään ns. kotikoiriksi. Koska rotumme on ns. turkkirotu, näyttelyihin tuominen vaatii omistajalta sitoutumista ja vaivannäköä. Harva kasvattaja taas vaivautuu etsimään jalostukseen käytettäväksi

urosta, jota ei ole koskaan nähnyt näyttelyissä. Rotu on ”liian miellyttävä” kotikoira – iso osa pentua hankkivista haluaa itselleen kaverin ja seurakoiran ilman sen suurempia tavoitteita harrastusrintamalla.

2000-luvun alun runsaasti käytettyjä uroksia ei juurikaan tämän päivän sukutauluissa enää esiinny. Gallant Sweet Demonin 65 jälkeläisestä vain harvalla jatkettiin sukua, ja ainoastaan sen tyttären tytär Afire's Inez In Trouble yltyä listoille ajanjaksolla 2010-17. Myös Inez In Toublen isä Denali's Lone Ranger oli aikanaan kohtalaisen runsaasti käytetty uros (yht. 35 jälkeläistä). Lone Ranger muodostaakin jonkinlaisen poikkeuksen yllä mainitsemaani, sillä sen poika Heavenly Way's Made To Love oli merkittävä jalostusurok 35 jälkeläisellään. Made To Loven pojalla Heavenly Way's Touch Of Gold (synt. 2011) on toistaiseksi 16 jälkeläistä ja sen sisarella Heavenly Way's Touch Of History 12 jälkeläistä.

Vaikka Juniper's Jumping Jack oli 1990/2000-lukujen taitteessa runsaassa käytössä (yht. 55 jälkeläistä), sen sukulinjoja ei tänä päivänä juurikaan esiinny. Toisella saman aikakauden uroksella Candida's California Charm oli yhteensä 75 jälkeläistä, mutta sen suku on jatkunut tähän päivään ainoastaan kahden haaran kautta.

Kirjavista uroksista aikansa käytetyimpiä oli Galaksi Grand Slam 46 jälkeläisellään. Sen lapsista ainoa merkittävä jatkaja oli Arrant Joy Flirt (s. 2010, 17 jälkeläistä). Toinen saman ajan jalostusurok oli Arrant Yap At Tutucin, ja samoin sen 42 jälkeläisestä vain yksittäiset koirat jatkavat sukua tämän päivän jenkkipopulaatiossa.

Aiemmassa jalostuksen tavoiteohjelmassa mainittu narttu De Brightdale's Butter Finger, joka 35 jälkeläisensä, 141 lapsenlapsensa ja lukuisten muiden lähisukulaistensa kautta oli aikanaan hyvinkin merkittävä kirjavan amerikancockerikantamme esiäiti, esiintyy enää käytännössä parin Arrant-kennelin pentueen sukutaulussa. Kirjavien kanta on valtaosin muuttunut johtuen 2010-luvun runsaslukuisista tuonneista, joista valtaosa Keski-Euroopasta, nyttemmin suomalaistuneesta Very Vigié-kennelistä.

Aiempaan verrattuna rodun populaation tilanne ja ongelmat ovat nyt erilaisia. Yksittäisten koirien jalostuskäyttö on maltillisempaa, mutta toisaalta populaatiokoon pienentyminen tuo aivan uudenlaisia ongelmia. Kun yksittäisen koiran liikakäytön raja on niinkin alhaalla kuin neljässätoista jälkeläisessä, se aiheuttaa konkreettisia ongelmia erityisesti urosten käytön suhteen. Koiran kyvyn periyttäjänä näkee vasta, kun jälkeläisiä on. Rodussa, jossa esiintyy erilaisia iän myötä ilmeneviä sairauksia, uroksen jalostusarvo nousee vuosien saatossa, mikäli se itse ja sen jälkeläiset pysyvät terveenä. Tällöin kuitenkin sille saattaa helposti kertyä liikaa jälkeläisiä. Entistä enemmän malttia siis vaaditaan nuorten urosten käytössä. Samoin korostuu jokaisen pentueen merkitys, kun pentueiden kokonaismäärä on pieni. Jokaisella kasvattajalla ja jalostusuroksen omistajalla on osaltaan vastuu populaatiostamme.

Jalostuksen tunnettu vaikeus on useiden tekijöiden huomioiminen yhtäaikaan. Niin myös jalostuspohjan laajentaminen laina- tai tuontikoiren avulla on tavallaan kaksiteräinen miekka. Rodussa, jossa esiintyy erityisesti perinnöllistä harmaakaihia hyvin monissa sukulinjoissa, tuntematon tai jopa tutkimaton sukutaulu on aina riski. Harvoissa maissa – jos missään - ollaan yhtä pitkällä terveystutkimusten suhteen kuin meillä. Populaation kannalta lyhyellä tähtäimellä lainakoira, joka on maassamme lyhyen aikaa, on houkutteleva lisä jalostusmateriaaliin. Taustoiltaan tuntemattoman, kenties nuoren koiran runsas jalostuskäyttö on kuitenkin aina riski. Jalostus on aina myös riskien punnitsemista.

Olemme amerikancockerspanielijalostuksen kannalta tilanteessa, jossa meidän on viimeistään ryhdyttävä ajattelemaan populaation etua yksittäisen jalostusyhdistelmän tai pentueen edun edelle. On pystyttävä suuntaamaan katseet kauemmas kuin vain seuraavaan pentueeseen. Meillä on

kansainvälisessäkin vertailussa laadukkaat koirat, luotettavat terveystutkimukset ja niiden avoin raportointi Koiranet-järjestelmässä, ja geeniteknologia vielä apuvälineenämme paitsi perinnöllisten sairauksien vastustamisessa, myös monimuotoisuuden kartoittamisessa. Vastaus kysymyksiin ei välttämättä aina löydykään rodun kotimaasta, se saattaa löytyä lähempää kuin huomaammekaan. Meidän olisi pyrittävä käyttämään omaa laadukasta kasvatustyötämme laajemmalla rintamalla jalostukseen, ei ainoastaan narttuja vaan myös uroksia. Jalostuspohjamme ei vielä ole liian pieni, mutta meillä ei ole varaa hukata käyttökelpoisia koiria. Tuonteja ja lainakoiria toki tarvitaan, mutta niiden toivoisi olevan sukutaulullisesti harkittuja ja ulkosoitosta valtapopulaatioomme nähden.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmä kuvaa amerikancockerspanielia tiivistetysti: Above all he must be merry. Eli kuten suomennoksessa sanotaan: ”Ennen kaikkea sen tulee olla vapautunut ja iloinen, kauttaaltaan tasapainoinen ja toiminnassaan innokasta työhalua osoittava.” Lisäksi mainitaan kohdassa ”luonne”: ”Tasapainoinen, ei milloinkaan arka”. Rotumääritelmä mainitsee rodun käyttötarkoitukseksi ylösajavan lintukoiran ja seurakoiran, joista jälkimmäisen merkitys on korostunut rodussa jo pitkään.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Amerikancockerspanieleiden ei voida ajatella olevan jakautuneita näyttely-, käyttö- tms. linjoihin Suomessa, sillä koko amerikancockerspanielikantamme on keskenään läheistä sukua. Rodun kotimaassa USA:ssa rotu on jakautunut eri linjoihin käyttötarkoituksen mukaisesti.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Rodun PEVISA-ohjelmassa ei ole vaatimuksia luonteen ja käyttäytymisen tai käyttöominaisuuksien testaamisesta tai kuvaamisesta.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Amerikancockerspanieleita on luonnetestattu varsin vähän. 2000-luvulla luonnetestissä on käynyt 31 amerikancockerspanielia (*tilasto elokuu 2018*).

Luonnetestatut amerikancockerspanielit edustavat luonnollisesti marginaalista vähemmistöä rodustamme, eivätkä varmastikaan satunnaisotantaa, sillä usein luonnetestatut koirat olivat osallistuneet muihinkin kokeisiin.

Tulokset löytyvät 10 urokselta ja 10 nartulta. Lisäksi yhden nartun testi on jouduttu keskeyttämään. Toimintakyky on arvosteltu yhdeksällä koiralla +1, kohtuulliseksi ja kahdella koiralla +2, hyväksi. Kahdeksalla koiralla toimintakyky on -1, pieni.

Terävyys on enemmistöllä koirista (15/20) +1, pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua. Viisi koirista sai maininnan +3, kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua.

Puolustushalu arvosteltiin 9:llä koiralla +3, kohtuullinen, hillitty. Seitsemän koiraa sai lausunnon +1, pieni, ja neljä koiraa -1, haluton.

Taisteluhalu todettiin yli puolella koirista (12/20) pieneksi, -1. Kuudella koiralla oli testissä kohtuullinen, +2, ja kahdella riittämätön, -2, taisteluhalu.

Hermorakenteen osalta amerikancockerspanielit saivat valtaosalta (18/20) lausunnon +1, hieman rauhaton. Kaksi koira on saanut lausunnon +2, tasapainoinen.

Temperamentti arvosteltiin yhdeksällä koiralla kohtuullisen vilkkaaksi, +2. Kuusi koira sai lausunnon +1, erittäin vilkas, ja viisi koira lausunnon +3, vilkas.

Kovuuden suhteen reilu enemmistö (14/20) koirista todettiin hieman pehmeäksi, +1. Neljä koira sai lausunnon -2, pehmeä, ja kaksi koira +3, kohtuullisen kova.

Luoksepäästävyys lähes kaikilla (17/20) luonnetestatuilla jenkeillä on arvosteltu +3, hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin. Kaksi koira sai maininnan +2a, luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen, ja yksi koira maininnan +2b, luoksepäästävä, hieman pidättyväinen.

Laukauspelottomuutta arvosteltaessa 15 koira todettiin laukausermoiksi (+++), neljä laukauskokemattomaksi (++) ja yhden todettiin olevan laukausermo (-).

Koska luonnetestattuja amerikancockerspanieleita on hyvin vähän, ei rotujärjestö ole luonut luonnetestin ihanneprofiilia. Rotumääritelmän luonnekuvausten ja rodun käyttötarkoituksen perusteella voidaan kuitenkin kehittää mielikuva ihanneluonteisen amerikancockerspanielin luonnetestituloksesta. Toimintakykyä tulee olla, jotta koira kykenee työskentelemään, oli laji mikä tahansa. Tässä kohdassa testatuilla koirilla on havaittavissa heikkoutta. Terävyys lienee melko sopiva, samoin puolustushalua löytyi jopa yllättävästi. Taisteluhalu, jota pidetään koiran moottorina, aggressioon perustumattomana liikkeellepanevana voimana, todettiin silmiinpistäväksi heikoksi. Tämä ei ole miltään kannalta hyvä ominaisuus. Ehdottoman myönteinen havainto kuitenkin oli testattujen koirien hyvä hermorakenne. Temperamentti vastaa oletusta rodun vilkkaudesta. Kovuuden suhteen pääosa oli hieman pehmeitä, joka on seura- ja harrastuskoiralle hyvä tulos. Myös pehmeitä todettiin, ja tähän onkin kiinnitettävä huomiota erityisesti, kun myös toimintakykyä ja taisteluhalua oli niukanlaisesti. Tässä kohtaa on muistutettava testattujen koirien pienestä määrästä, jolloin yksittäiset yksilöt vaikuttavat tuloksiin suuresti. Toisaalta nämä tulokset tukevat muita arvioita rotumme luonteenpiirteistä. Luoksepäästävyys oli luonnetestatuilla erinomainen, samoin kuin laukauspelottomuus.

Yhteenvedona luonnetestituloksista voidaan todeta, että hermorakenne, luoksepäästävyys ja laukauspelottomuus olivat testatuilla vahvoja. Koska amerikancockerspanieli on kuitenkin sisimmässään käyttökoiri, sillä tulisi olla hieman enemmän toimintakykyä ja taisteluhalua. Kasvattajien on huolehdittava, ettei koirista tule liian pehmeitä.

Amerikancockerspanieleiden luonnetta kartoitettiin terveystarkastuksessa luonnetta koskevilla kysymyksillä. Terveystarkastuksen 51:stä vastauksesta 45:ssä otettiin kantaa luonteenpiirteisiin. 21 koiran kohdalla oli maininta sekä kohtuullisesta vilkkaudesta että koiran avoimesta ja ystävällisestä suhtautumisesta muihin ihmisiin ja eläimiin. Koirista yhdeksää luonnehdittiin rauhallisiksi. Näistä viisi koira olivat lisäksi varautuneita mutta kilttejä ja neljä suhtautui avoimesti ja ystävällisesti ihmisiin sekä eläimiin. Erittäin vilkkaiksi oli koirista arvioitu kuusi, joista kolme suorastaan hössöttävää ja kaksi malttamatonta. Ainoastaan yksi omistajista ei piirrettä arvostanut. Merkkejä arkuudesta osoitti yhdeksän koira, joista neljä pelkäsivät kovia ääniä ja kaksi muiden aggressioita. Eroahdistusoireita oli kolmella koiralla ja yksi koira ulvoi eroahdistusta. Pelkopurija, joka ei missään nimessä ollut aggressiivinen omistajansa mukaan löytyi myös vastauksista sekä aggressiivisuuden takia lopetettu koira. Koira sai raivokohtauksia täysin ennalta arvaamatta, muuten se oli tynnen rauhallinen.

Luonteenpiirteet	KPL	%
Erittäin vilkas	6	13,3
Kohtuullisen vilkas, avoin ja ystävällinen ihmisille sekä eläimille	21	46,7
Rauhallinen	9	20,0
Arka	9	20,0
Yhteensä:	45	100

Taulukko 13. Terveyskyselyn luonteenpiirteisiin tulleet vastaukset

Yhteenvedona voisi todeta, että laskettaessa yhteen koiriensa luonteesiin täysin tyytyväisiä, vastanneista oli 35/45 i. 78%. Erittäin vilkkaiksi koirista oli arvioitu 13 %, näistä hössöttäviä 6 % ja malttamattomia 4%. Kohtuullisen vilkkaita koirista oli 46,6%. Rauhallisia koiria oli 20%. Varautuneita mutta kilttejä koirista oli 10,86%. Aroista koirista äänille oli herkkiä 8,69% ja 4,34% koirista osoitti arkuutta kohdatessaan aggressiota muiden koirien taholta.

Yhdeksästä koirasta, jotka arkuutta osoittivat, oli neljää luonnehdittu seuraavasti; rauhallinen, varautunut mutta kiltti. Näissä koirissa pelkotiloja laukaisi kovat äänet, humalaiset, toisten murina ja yksi oli pelkopurija mutta valitettavasti reaktion laukaisijaa/laukaisijoita ei oltu mainittu. Erikseen oli kuitenkin mainittu koiran olevan suojelevainen mutta ei missään nimessä hyökkäävä. Saattaisiko olla, että laumassa on epäselvyyttä johtajasta? Koirista yksi oli rauhallinen, avoin ystävällinen ihmisille mutta pelkäsi isoja koiria ja oli joskus osoittanut aggressiivisuutta toisia koiria ja lapsia kohtaan. Koiran historiaa ei ollut kartoitettu. Kohtuullisen vilkkaita, avoimia ja ystävällisiä sekä ihmisille että eläimille aroista koirista oli kaksi. Pelkoja aiheuttivat polkupyörät, pyörätuolit, lastenvaunut, lapset alle 3 kk ja toinen koirista pelkäsi miehiä ja kovia ääniä.

Yksi aroista koirista oli arvioitu erittäin vilkkaaksi, ominaisuus, joka arvioitiin sekä hyväksi että huonoksi. Koira pelkäsi sateenvarjoja ja vieraita ihmisiä. Syy käytökseen ei ollut tiedossa. Viimeinen araksi mainittu oli avoin ja ystävällinen ihmisille sekä koirille. Se oli 4-vuotiaana kotia vaihtanut välillä lähes pakonomaisesti hössöttävä, joka oli samalla varautunut mutta kiltti. Sitä luonnehdittiin kotona avoimeksi ja ystävälliseksi myös vieraille, vieraisa varautuneeksi mutta erittäin kiltiksi. Koira on 2007 syntynyt tuontikoira Unkarista, jonka terveydentilassa on paljonkin toivomisen varaa [sakralisaatio, lumbarisaatio, lanteet hieman vinossa, ongelma 2 alaselän nikamassa, kaularangassa 2 fasetissa, kulumaa olkapäissä. Röntgenkuvattu 1/2012 (4 v.). Hoidetaan säännöllisesti laserakupunktiolla.]. Olematta eläinlääkäri voisin kuvitella koiralla olevan jatkuvia eriasteisia kipuja, jotka varmasti vaikuttavat käytökseen sillä säännöllisestä lääkityksestä ei ollut mainintaa. Silti omistajan oman arvion mukaan koiran yleinen terveydentila oli melko hyvä. Koira pelkäsi ukkosta, kovia ääniä, äkkinäisiä liikkeitä, pitkiä keppejä sekä mahdollista rankaisemista. Vaikka koirilla oli maininta arkuudesta, olivat ne silti pääsääntöisesti kotioiloissa helppoja koiria.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Amerikancockerspanieli on pienin lintukoira ja alkuperäiseltä käyttötarkoitukseltaan ylösajava ja noutava lintukoira. Työskentely vaatii koiralta itsenäisyyttä ja kykyä työskentelyyn hieman etäämmällä ohjaajasta, mutta myös ehdotonta kuuliaisuutta. Arasta koirasta ei työhön ole. Alkuperäisen käyttöominaisuuden mukaisesti metsästykseen käytetään tänä päivänä aniharvoja amerikancockerspanieleita. Spanieleiden metsästyskokeisiin on Suomessa kautta aikojen osallistunut

vain yksi amerikancockerspanieli. Käytännön metsästykseen on tietävästi osallistunut jokunen enemmän. Amerikancockerspanielin käyttöä metsästyksessä rajoittaa ennenkaikkea sen pieni koko ja runsas karvapeite. Suomalaisessa maastossa ja meillä esiintyvien riistalintujen noudossa isommasta koosta olisi etua.

Metsästyskoirien jäljestämiskokeeseen osallistuu vuosittain kymmenkunta amerikancockerspanieliä, ja aloittelevia harrastajia on enemmän. Tosin 70-luvun lopussa oli koekäyntejä yli kahdellakymmenellä koiralla. Spanieleiden jälkimestaruuskisoissa jenkki on voittanut kaksi kertaa. Vaikuttaa siltä, että taipumukset ja into ovat rodulla tallella, vaikka niitä ei ole vuosikymmeniin jalostuksessa huomioitukaan, sillä jenkit ovat saavuttaneet varsin hyviä tuloksia jäljellä. Amerikancockerspanielit ovat vuosien varrella voittaneet useita mejä-piirinmestaruuksia, ja jäljestämisvalioita on vajaa kolmekymmentä. Innostus harrastaa metsästyskoirien jäljestämiskokeita, agilityä ja tokoa on kasvanut viime vuosien aikana.

Seuraavassa amerikancockerspanieleiden käyttö- ja koetulokset vuosilta 2007-2017, taulukossa a) nähdään tulosten yhteismäärät.

a) Vuositilasto - käyttö- ja koetulokset - Tuloksia yhteensä									
	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Agility (AGI)	179	249	344	298	451	359	289	379	325
Tottelevaisuuskoe (TOKO)	8	9	3	6	6	8	12	12	21
Metsästyskoirien jäljestämiskoe (MEJÄ)	10	13	26	17	13	23	19	10	10
Luonnetesti (LTE)	0	2	5	3	4	0	2	2	3
Spanieleiden taipumuskoe (SPA)	1	1	2	2	1	1	1	1	0
Rallytoko	4	8	2	-	-	-	-	-	-

Ohessa myös amerikancockerspanieleiden jäljestämis-, tottelevaisuus- ja agilityvalioiden määrät vuosittain tarkastelujaksolta 2000-2017.

Vuositilasto - käyttö- ja koetulokset - Suomen jäljestämisvaliot									
	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Metsästyskoirien jäljestämiskoe (MEJÄ)	1	0	1	0	1	1	0	1	0
	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Vuositilasto - käyttö- ja koetulokset - Suomen tottelevaisuusvaliot									
	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Tottelevaisuuskoe (TOKO)	0	0	0	0	0	0	0	1	2
	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuositilasto - käyttö- ja koetulokset - Suomen agilityvaliot									
	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Agility (AGI)	1	0	0	1	0	0	1	0	0
	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Taulukko 14. Käyttö- ja koetulosten ja valioiden vuositilastot

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Amerikancockerspanieli on keskimäärin vilkas tai kohtuullisen vilkas, hieman pehmeä koira, joka viihtyy parhaiten siellä missä perhekin on. Tästä johtuen amerikancockerspanieli on potentiaalinen eroahdistuskoira, ellei sitä ole pennusta asti totutettu yksinoloon. Terveyskyselymme luonneosioon vastanneista 3/45 ilmoitti koiransa kärsivän eroahdistusoireista. Tyypillinen ilmenemismuoto on ääntely ja levottomuus.

Vilkkkaus saattaa toisilla yksilöillä olla liioiteltua, ja ilmetä malttamattomuutena tai hössöttämisenä. Se saatetaan kotona kokea rasittavaksi piirteeksi. Toisaalta kyse voi myös olla tekemisen puutteesta – jenkissä sykkii edelleen työkoiran sydän.

Luonnekyselyyn vastanneista 9/45 ilmoitti koirallaan ilmenneen arkuutta tai pelkoja. Koiria pelottivat kovat äänet, humaltuneet ihmiset, sekä erilaiset ”oudot asiat” kuten sateenvarjot, polkupyörät, pyörätuolit, pienet lapset jne. Pelkkien kyselyiden perusteella pitkälle menevä analysointi ei ole mahdollista, mutta kyse saattaa olla ainakin osittain sosiaalistamisen tai johtajuuden puutteesta. Valtaosa kertoi koiransa suhtautuvan avoimesti ja ystävällisesti vieraisiin koiriin ja ihmisiin, ja lähes 80% oli oikein tyytyväisiä koiransa luonteeseen.

Amerikancockerspanielien lisääntymiskäyttäytyminen on kasvattajille tehdyn pentuekyselyn mukaan varsin normaalia ja vaistonvaraista. Kyselyyn on vastannut yhteensä 8 kasvattajaa ja vastaukset koskivat 14 eri pentuetta. Kukaan vastanneista ei maininnut nartullaan olleen tiinehtymisvaikeuksia. Astutuksista 43% oli luonnollisia ilman apua ja saman verran luonnollisia autettuina. Keinosiemennykseen turvauduttiin kolmessa pentueessa (5%), joista yhdessä syynä oli astutus pakastespermalla ja toisessa keinosiemennys tehtiin luonnollisen astumisen lisäksi.

Nartut synnyttivät pentunsa keskimäärin 62 vuorokauden kuluttua astutuksesta. Luonnollinen synnytys oli 86 prosentissa pentueista, yhdessä oli eläinlääkäri apuna normaalissa synnytyksessä ja myöskin yhdelle nartulle tehtiin keisarinleikkaus nartun polttoheikkouksien vuoksi. Oksitosiinilääkitystä tarvittiin vain kahdessa synnytyksessä. Vastanneista 86% oli sitä mieltä, että synnytys oli helppo. Nopeaksi sen mainitsi 43% ja pitkäksi 21%. Kukaan vastanneista ei pitänyt synnytystä vaikeana.

Emon suhtautuminen vastasyntyneisiin pentuihinsa oli vastaajien mukaan hoivaavaa ja vaistonvaraista.

Kahdessa tapauksessa (ilmeisiä ensisynnyttäjiä) se oli aluksi ihmettelevää. Tällainen reaktio on varsinkin keisarinleikkauksen jälkeen hyvin tyypillinen aluksi kaikilla emoilla. 93% vastaajista oli sitä mieltä, että emo hoiti pentunsa hyvin. Kolmessa tapauksessa pienimmille pennuille oli tarvittu tai varmuuden vuoksi annettu emonmaidonkorviketta. Kalkkikrampeja ei ollut ilmennyt.

Pentujen syntymäpainoista kaavakkeessa kysyttiin pentueen pienimmän ja suurimman painot. Keskimäärin pentueen pienin pentu painoi 180g ja suurin 255g. Kyselyyn vastanneiden pennut ovat olleet hyvin tomeria pysyen nisällä ilman apua sekä löytäen nisän ilman apua yksittäisiä poikkeuksia lukuunottamatta, heti. Kuolleita pentuja näistä 14 pentueen 61 pennusta oli kolme; yksi kitalakihalkio ja kaksi muuta kehityshäiriötä.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Terveykselyn perusteella koiriensa luonteisiin täysin tyytyväisiä oli lähes 80% vastaajista. Monet vastaajat arvioivat koiriensa olevan jollakin asteella vilkkaita, mitä ei tosin pidetty huonona ominaisuutena, sanoohan jo rotumääritelmä amerikancockerspanielin olevan ”vapautunut ja iloinen”. Varautuneisuutta ja arkuutta voidaan pitää rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimpänä ongelmakohtana.

Amerikancockerspanieli on rotumääritelmän mukaan ”kauttaaltaan tasapainoinen ja toiminnassaan innokasta työhalua osoittava”. Kyetäkseen tähän tavoitteeseen koirilla on oltava tietty itsevarmuus. Jalostuksessa on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, ettei luonteista tule liian pehmeitä. Kohtalaisen pehmeä koira on helppo kotioloissa, mutta liiallinen pehmeys tarkoittaa usein myös heikentynyttä toimintakykyä. Nämä molemmat ominaisuudet – liiallinen pehmeys ja toimintakyvyn puutteellisuus – tulivat esille myös analysoitaessa amerikancockerspanieleiden vähäisiä luonnetestituloksia.

Amerikancockerspanieli mielletään perusluonteeltaan helpoksi koiraksi, joka ei tarvitse suurta sosiaalistamista. Terveyskyselyissä koirista 10% arvioitiin varautuneiksi, mutta ihmiset kuitenkin kokivat niiden olevan kilttejä. Vaikka koirilla oli maininta arkuudesta, omistajat kokivat ne pääsääntöisesti kotioloissa helpoiksi koiriksi. Toki luonteiden arvioiminen on aina hyvin subjektiivista; milloin vilkkaus on hössöttävää ja milloin malttamatonta, riippuu paljolti arvioijasta. Tärkeitä jalostuspäätöksiä tehdessä on huomioitava luonteet kokonaisuudessaan. Arkaa, varautunutta tai aggressiivista koiraa ei tulisi käyttää siitokseen.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

PEVISA-ohjelman voimaantulo vuosi sekä ohjelman muutokset

Aluksi amerikancockerspanieli kuului Suomen Kennelliiton PEVISA-ohjelmaan ainoastaan perinnöllisten silmäsaurojen osalta. Pentueen vanhemmilta vaadittiin astutushetkellä virallinen tutkimustulos (ei 12kk vanhempi) eikä perinnölliseen harmaakaihiin tai PRA:han sairastuneiden koirien jälkeläisiä rekisteröity. Vuonna 2009 PEVISA tiukennettiin siten, että pentujen vanhemmista tulee olla silmätutkimuksen lisäksi lonkkakuvauslausunto ja polvitutkimuslausunto. Tätä PEVISA-ohjelmaa jatkettiin myös vuonna 2013. *Syksyllä 2018 rotujärjestön yleiskokous hyväksyi rodun uuden PEVISA-ohjelman, joka astuu voimaan vuoden 2020 alussa. Silmien osalta ohjelmaa jatketaan entisenlaisena, muutoksia tuli lonkka- ja polvituloksien huomioimiseen. Uudessa PEVISA-ohjelmassa rekisteröinnin raja-arvona on patellaluksaation aste 1 ts. koiran, jolla on todettu patellaluksaatioaste 2-4, jälkeläisiä voidaan merkitä koirarekisteriohjeen mukaisesti vain EJ-rekisteriin. D-lonkkaiselle koiralle on käytettävä A- tai B-lonkkaista parituskumppania. Tämä vaatimus on voimassa myös käytettäessä ulkomaista urosta.*

PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

Silmäsaurot

Perinnöllinen harmaakaihi on rodussa PRA:ta yleisempi. Harmaakaihissa koiran mykiö samentuu joko osittain tai kokonaan. Totaalisessa kaihissa mykiö on läpinäkymätön ja siksi silmä on sokea. Amerikancockerin katarakta on useimmiten aluksi kortikaalinen, ts. mykiön pintaosissa, mutta se voi alkaa etu- tai takapinnasta tai mistä hyvänsä kohtaa (lähde 1). Amerikancockerspanielin perinnöllinen harmaakaihi ilmenee tavallisesti neljään ikävuoteen mennessä, mutta ongelmalliseksi sairauden vastustamisen jalostuksessa tekee se, että toisinaan koirat sairastuvat vasta 6-8 vuoden iässä. Harmaakaihin vastustamiseksi olisikin tärkeää käyttää nuoria koiria jalostukseen maltillisesti ja toisaalta saada silmätutkimuksiin iäkkäitäkin koiria. Jalostustoimikunta on rohkaissut silmätutkimuksiin viemistä mm. tiedottamalla ja järjestämällä edullisempia joukkotarkastuksia. Yleisesti on tiedossa, ettei kaikki harmaakaihi ole perinnöllistä. Amerikancockerspanielin kohdalla on kuitenkin äärimmäisen vaikeata tietää, onko tietyn yksilön kaihi perinnöllistä vai ei. Kaihi saattaa edetä äärimmäisen nopeasti tai hyvin hitaasti, ja vaikka perinnöllisyyden kriteereihin kuuluukin, että tila on etenevä ja molemmat silmät sairastuvat, toinen silmä saattaa sairastua useita vuosia aikaisemmin kuin toinen.

Tylppä vamma saattaa aiheuttaa silmän keskikalvon tulehtumisen, uveitin. Uveitin seurauksena saattaa olla kaihi. Toisaalta amerikancockereiden harmaakaihiin liittyy usein uveitti, ja toisinaan onkin vaikea päätellä, kumpi on syy ja kumpi seuraus. Alle 1-vuotiaiden amerikancockereiden kaihille on tyyppillistä kaihin hyvin nopea eteneminen ja siihen liittyvä anteriorinen uveitti. Joskus havaitaan samentumia, joihin ei sovi mikään tunnettu periytymismalli (Lähteet 1 ja 3).

Amerikancockerspanielin perinnöllisen harmaakaihin periytymistavasta ei ole varmaa tietoa. Useilla muilla roduilla perinnöllinen harmaakaihi periytyy autosomaalisesti resessiivisesti, ja tätä on joissakin lähteissä esitetty myös amerikancockerille, mutta myös toisenlaisia, monimutkaisempia teorioita on esitetty. (Autosomaalinen resessiivinen periytymismallihan tarkoittaa, että sairaan yksilön molemmat vanhemmat kuten myös sen kaikki jälkeläiset ovat sairauden kantajia. Amerikan spanieliklubin jalostussuosituksissa useiden kymmenien vuosien takaa puhutaan ”matalan riskin linjoista” ja ”korkean riskin linjoista” ja tämä kuvaa suhteellisen hyvin rodun tilannetta – perinnöllisen harmaakaihin suhteen täysin terveitä linjoja ei olekaan.) Käytännön havainnot sairastuneista koirista ja niiden sukutauluista herättävät arvailuja polygeenisestä periytymisestä, jolloin ominaisuuteen vaikuttaa useita geenipareja, ja ennenkaikkea dominoivasta periytymisestä ilmenevyyden (penetranssi) ollessa epätäydellinen. Jälkimmäistä tukee myös K.C. Barnettin tutkimus. Vastausta ei vielä tiedetä. Samassakin rodussa saattaa ilmetä useita erilaisia ja eri tavoin periytyviä harmaakaihin muotoja. Näin saattaa olla laita myös amerikancockerspanielin kohdalla.

Geenitestejä on valmisteilla, joten toivottavasti perinnöllisen harmaakaihin vastustaminen on tulevaisuudessa helpompaa.

Toinen PEVISassa poissulkeva silmäsairaus on PRA eli etenevä verkkokalvon surkastuma, joka on sokeuteen johtava, aina perinnöllinen silmäsairaus. Amerikancockerspanieleiden PRA havaitaan silmätarkastuksessa tavallisesti 3-6 vuoden iässä, ERG:llä diagnoosi voidaan varmistaa jo aikaisemmin. PRA periytyy yhdellä geeniparilla väistävasti. *Vuoden 2007 jälkeen rodussa ei Suomessa ole diagnosoitu yhtään PRA-tapausta.* Geenitestillä voidaan selvittää koiran perimä vain yhden PRA-muodon, prcd-PRA:n suhteen. (prcd= progressive rod-cone degeneration, verkkokalvon valoa aistivien solujen, sauvojen ja tappien, etenevä surkastuminen). *Jalostustoimikunnan arvion mukaan toistaiseksi lähinnä yksittäisiä amerikancockereita on geenitestattu prcd-PRA:n varalta. Näitä ei ole julkaistu eikä tietoja koottu, joten kyseessä vain arvio.*

Virallisessa silmätarkastuksessa huomioidaan luonnollisesti joukko muitakin silmän ja silmäluomien sairauksia, mutta ne eivät estä koiran jalostuskäyttöä. Tavallisimpia löydöksiä amerikancockerilla ovat MRD (multifokaali retinal dysplasia eli kansanomaisemmin verkkokalvopoimut) ja distichiasis. Myös primääriä glaucomaa ilmeisesti esiintyy, vaikka virallisia lausuntoja ei juuri olekaan.

Retinal dysplasia eli RD on seurausta joko koko verkkokalvon tai sen osien epänormaalista kehityksestä. Muutokset voivat johtua perimän lisäksi monista muistakin tekijöistä. Tavallisin amerikancockerilla tavattava muoto, MRD, ei vaikuta näkökykyyn ja pentuna todettu MRD saattaa jopa hävitä koiran aikuistuessa. MRD ilmenee verkkokalvon poimuuntumisena.

Distichiat ovat silmäripsiä, jotka kasvavat virheellisessä paikassa silmäluomien reunalla ja saattavat siksi osua silmän pintaan. Niitä voi olla muutamista karvoista aina kokonasiin riveihin toisessa tai molemmissa silmissä. Ne voivat olla täysin oireettomia tai aiheuttaa silmävuotoa ja –ärsytystä, jolloin niitä joudutaan operoimaan kirurgisesti. Useimmilla amerikancockereilla on ainakin muutamia distichioita. Periytymistapaa ei tunneta.

Primääri glaukooma tarkoittaa perinnöllistä silmänpaineen voimakasta nousua, joka aiheuttaa

sokeutumisen. Periytymistapaa ei tunneta. Silmän sisäinen kammioneste muodostuu värikalvon takana sijaitsevassa sädekehässä, ja poistuu silmästä etukammionesta, sarveiskalvon ja värikalvon rajalla olevasta kammiokulmasta. Silmänpaine nousee, jos nesteen ulosvirtaus heikkenee tuotannon pysyessä ennallaan. Glaukoomaa on kahdentyyppistä, avokulma- ja ahdaskulmaglaukoomaa, josta amerikancockerspanielilla on raportoitu jälkimmäistä. Glaukoomatyyppit voidaan erottaa tarkastelemalla etukammion kammiokulmaa erityisen linssin avulla. Tätä tutkimusta nimitetään gonioskopiaksi. Kammiokulman ahtautuessa silmänpaine nousee erittäin äkillisesti. Tila on koiralle varsin kivulias ja vastaa huonosti lääkehoitoon.

Silmäsairaudet, varsinkin perinnöllinen harmaakaihi, ovat jalostuksessa vaikeasti vastustettavia. Onneksi harmaakaihi ei kuitenkaan läheskään aina sokeuta koiraa eikä välttämättä lainkaan haittaa normaalia koiranelämää. Rodussa on lukuisia koiran kannalta vakavampia terveysongelmia. Liioitellun ankara karsinta perinnöllisen harmaakaihin suhteen ei ole suotavaa, koska geenipoolin kapeneminen todennäköisesti vain pahentaisi kokonaistilannetta. Sairauksien esiintyvyydestä on vaikea saada tarkkaa tietoa, koska joidenkin koirien viimeiseksi silmätarkastuslausunnoksi jää tavalla tai toisella epäselvä lausunto. Kyseessä voi olla alkava perinnöllinen harmaakaihi tai jokin muu muutos; asia on kenties myöhemmin selvinnyt omistajalle itselleen, mutta virallista lausuntoa ei ole otettu. Tällaisia on valitettavasti yksittäisiä vuosittain.

Amerikan Spanielklubin internet-sivuillaan julkaisemaan terveystarkastukseen on saatu tältä osin tiedot 124 amerikancockerspanielista, joista 18,5 %:lla on omistajan ilmoituksen mukaan kaihi toisessa tai molemmissa silmissä. Korkeaa lukua selittää se, että tapauksista kolmannes on ilmennyt koiran ollessa yli 8-vuotias, eli mukana lienee huomattava määrä nk. vanhuuden kaiheja.

Perinnöllisten silmäsairauksien esiintyvyydestä Suomessa kertoo oheinen taulukko:

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %	katarakta	PRA	MRD	muut löydökset
1999	123	54	44 %	34	63 %	4	2	7	18
2000	175	50	29 %	38	76 %	9		3	11
2001	131	45	34 %	30	67 %	3		4	9
2002	190	59	31 %	36	61 %	5		4	30
2003	195	57	29 %	30	53 %	12		5	21
2004	187	64	34 %	29	45 %	7		7	47
2005	197	61	31 %	21	34 %	9		4	52
2006	163	54	33 %	18	33 %	7		5	57
2007	170	44	26 %	14	32 %	9		7	37
2008	165	58	35 %	11	19 %	7		5	57
2009	145	38	26 %	6	16 %	9		7	37
2010	119	37	31 %	10	27 %	11		5	56
2011	98	31	32 %	8	26 %	7		3	31
2012	130	42	32 %	5	12 %	7		6	57
2013	92	25	27 %	8	32 %	2		2	22
2014	78	24	31 %	9	38 %	1		5	19
2015	88	31	35 %	7	23 %	2		2	34
2016	80	35	44 %	6	17 %	3			31
2017	83	18	22 %	5	28 %				15

Taulukko 15. Perinnölliset silmäsairaudet Suomessa

Taulukossa esitetään silmätutkitut ja löydökset kunakin vuonna syntyneistä amerikancockerspanieleista. Kohta muut löydökset sisältää mm. distichiasis-tapauksia sekä muita, ei-perinnöllisiä mykiö- ja verkkokalvolöydöksiä.

Ohessa myös taulukko, jossa näkyy kunakin vuonna tutkittujen koirien määrät vuosilta 2007-2017:

Vuosi	Tutkittu	Terveitä
2007	125	81
2008	117	70
2009	115	63
2010	105	39
2011	92	25
2012	90	21
2013	71	22
2014	81	16
2015	65	27
2016	54	21
2017	66	23
2010	37	10
2011	31	8
2012	42	5
2013	25	8
2014	24	9
2015	31	7
2016	18	5
2017	0	0

Taulukko 16. 2007-2017 silmätutkitut koirat

Koirista on aivan nuorimpia lukuunottamatta tutkittu n. kolmannes. Tilastojen valossa kaihitapaukset näyttävät vähentyneen, samoin PRA-tapauksia ei ole todettu pitkään aikaan. Huolestuttavaa on huomata muiden löydösten runsas lisääntyminen vuodesta 2010 alkaen. Suurin osa näistä ”muista löydöksistä” on distichiasis-lausuntoja. Toki huomionarvoista on myös se, että samalla koiralla on voinut olla useampi löydös, mikä antaa määrällisesti suuremman tilastoarvon kuin koiramäärään perustuva. Jalostustoimikunta on herättänyt rodun kasvattajien keskuudessa keskustelua kahden distichiasis-koiran yhdistämisestä jalostuksessa. Toistaiseksi siitä ei ole suositusta vähimmäisvaatimuskriteereissä, koska rodun geenipooli on muutenkin pieni ja jalostusvalintojen tekeminen haasteellista. Aiheesta on kuitenkin ollut artikkeli Jenkki-lehdessä ja siitä on keskusteltu paljon.

Luusto- ja nivelsairaudet

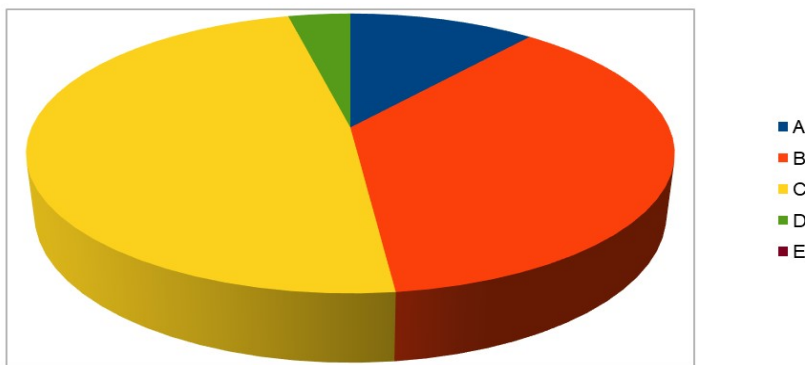
Lonkkaniveldysplasia on usean eri tekijän yhteisvaikutuksena syntyvä sairaus, jossa lonkkanivel on tavallista löysempi ja lonkkamalja matalampi. Näiden muutosten seurauksena ajan kuluessa lonkkaniveleen saattaa muodostua nivelrikkoa. Vaikea-asteisena lonkkaniveldysplasia invalidisoi ja aiheuttaa voimakastakin kipua haitaten paitsi harrastustoimintaa, myös normaalia koiran elämää. Lonkkien kehitys tapahtuu ympäristötekijöiden (kasvuajan ruokinta, liikunta) ja perimän sallimissa rajoissa siten, että noin 5-6kk ikäiseltä pennulta on jo röntgenkuvissa havaittavissa lonkkanivelen äärimalli (terve / selvästi dysplastinen), mutta lopullinen muotoutuminen tapahtuu koirarodun koosta riippuen 12–24 kk ikään mennessä. Perimän vaikutuksen osuus lonkkaniveldysplasiaan vaihtelee roduittain mutta myös yksilökohtaisesti ollen n. 20–30%.

Syntymävuodet	1990-1994	1995-1999	2000-2004	2005-2009	2010-2014	2015-2017
lukumäärä	1043	654	878	840	517	251
kuvattujen lkm + osuus	53=5,1%	50=7,6%	93=10,6%	186=22,1%	155=30%	54=21,5%
A	39,6%	40,0%	25,8%	22,6%	17,4%	5,6%
B	35,8%	30,0%	31,2%	30,6%	33,5%	33,3%
C	18,9%	24,0%	36,6%	35,5%	41,9%	50,0%
D	5,7%	6,0%	6,5%	9,7%	5,8%	11,1%
E	0,0%	0,0%	0,0%	1,6%	1,3%	0,0%

Taulukko 17. Lonkkatutkitut koirat

Tarkasteltaessa tilanteen kehitystä on huolestuttavaa huomata, että tervelonkkaisten koirien osuus on koko ajan vähentynyt ja C- ja D-lonkkaisten vastaavasti nousnut.

Vuoden 2009 alusta jalostukseen käytettäviltä amerikancockerspanieleilta on vaadittu lonkkakuvaustulos. PEVISA-ohjelmaa päätettiin tiukentaa lonkkien osalta vuoden 2020 alusta siten, että D-lonkkaiselle koiralle on käytettävä A- tai B-lonkkaista parituskumppania. Kaikista syntyvistä pennuista lonkkakuvataan edelleen varsin vähän moniin muihin rotuihin verrattuna (2010-luvulla syntyneistä kuvattu n. 30%), mutta tutkimustulosten valossa suuntaus on huolestuttava. Vuosina 2014-17 syntyneistä tervelonkkaisia (A+B) oli enää 36%, kun se 2011-13 syntyneistä oli 49% ja 2000-2010 vielä 56%. Myös D-lausunnot ovat yleistyneet. Kasvattajan näkökulmasta tilanne on vaikea: tervelonkkaista, muiltakin osin vaatimukset täyttävää urosta on jo vaikea löytää. Apua ei löydy helposti muistakaan pohjoismaista, sillä vaikka Ruotsissa ja Norjassa rodun populaatio on isompi, ei amerikancockereita lonkkakuvata käytännössä lainkaan.

kuvio 1. Lonkkatutkitut koirat vuosina 2013-2017

Polvilumpion sijoiltaanmeno eli patellaluksaatio on yleensä synnynnäinen tila, jossa polvilumpio eli patella pääsee luiskahtamaan pois urastaan. Polvilumpio voi luksoida joko polven sisäsyrylälle (mediaalisesti) tai ulkosyrylälle (lateraalisesti). Pienillä koirilla esiintyy tavallisimmin mediaalista patellaluksaatiota. Tila voi olla eriasteinen. Lievimmässä (I asteen) luksaatiossa polvilumpio saadaan normaalia herkemmin siirtymään pois urasta käsin liikuttelemalla ja polvea ojentamalla. Vaikeimmassa (IV aste) luksaatiossa polvilumpio on pysyvästi sijoiltaan ja tila vaatii leikkaushoidon. Vaikeampiin asteisiin liittyy yleensä myös sääriluun yläosan kiertymistä. Pois paikaltaan oleva polvilumpio aiheuttaa paitsi kipua, myös vauriota nivelrustoon ja nivelrikkoa. Polvilumpion sijoiltaanmenolle on erilaisia rakenteeseen liittyviä altistavia tekijöitä, kuten liian suorat takakulmaukset sekä virheelliset raaja-asetnot (kinnerahdas takaosa). Kinnerahtaus ei ole tavallinen virhe amerikancockerspanielilla ja

samoin takakulmaukset ovat tavallisesti vähintäänkin kohtalaiset.

Vuoden 2009 alusta polvitarkastuslausunto on vaadittu kaikilta jalostukseen käytetyiltä koirilta. *Uudessa, v. 2020 alusta voimaan astuvassa PEVISA-ohjelmassa rekisteröinnin raja-arvona on patellaluksaation aste 1 ts. koiran, jolla on todettu patellaluksaatioaste 2-4, jälkeläisiä voidaan merkitä koirarekisteriohjeen mukaisesti vain EJ-rekisteriin. Selkeästi suurin osa koirista on polviltaan terveitä.*

Seuraavassa taulukko vuosina 1990–2017 syntyneiden koirien polvitutkimustuloksista. Tiedot on poimittu KoiraNetistä. Prosentit on laskettu kyseisenä vuonna syntyneistä pennuista.

Syntymävuodet	1990-1994	1995-1999	2000-2004	2005-2009	2010-2014	2015-2017
lukumäärä	1043	654	878	840	517	251
tutkittujen lkm + osuus	82=7,9%	99=15,1%	142=16,2%	204=24,3%	156=30,2%	58=23,1%
0	84,1%	93,9%	88,0%	91,7%	91,0%	91,4%
1	13,4%	4,0%	7,7%	6,4%	7,1%	6,9%
2	2,4%	2,0%	2,1%	2,0%	1,9%	1,7%
3	0,0%	0,0%	2,1%	0,0%	0,0%	0,0%
4	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Taulukko 18. Polvitutkitut koirat

3. asteen patellaluksaatio on todettu kolmella amerikancockerspanielilla 2000-luvulla (koko tarkasteluaikana). *2010-luvulla syntyneistä on polvitutkittu vajaa kolmannes, näistä 90% on terveitä. Sairaistakin lieväasteiset (1) luksaatiot ovat tavallisimpia. 3. asteen patellaluksaatio on todettu virallisessa polvitarkastuksessa kolmella amerikancockerspanielilla koko 2000-luvulla.*

Yhteenveto

Amerikancockerspanieleita tuodaan Suomeen rodun kotimaan Yhdysvaltojen lisäksi ympäri maailmaa. Kattavaa tietoa eri sairauksien esiintymisestä on lähes mahdotonta saada, sillä missään muualla maailmassa ei ole samanlaista avointa terveysrekisteriä kuin Suomessa.

Lisäksi mm. silmien osalta käytännöt vaihtelevat maittain. Esimerkiksi kaikki kaihin muodot eivät ole poissulkevia seikkoja jalostuksessa sekä tietyn iän jälkeen ilmenevät kaihit eivät vaikuta saavutettuun terveen statukseen.

Esimerkkinä rodun kotimaasta voidaan sanoa, että vain hyvin pieni prosentti syntyneistä pennuista jää jalostuskäyttöön ja ylipäättään terveystutkitaan. Edes kaikkia pentuja samasta pentueesta ei välttämättä rekisteröidä vaan ainoastaan ne, jotka ovat nk. showpotentiaalia. Tämän perusteella emme voi tehdä mitään vertailuja sairauksien yleisyydestä tai ilmenemisestä. *OFA (Orthopedic Foundation for Animals) Yhdysvalloissa julkaisee raportteja tutkituista koirista. Vuoden 2019 osalta silmätutkittujen koirien määrä on alle 2000 koiraa. Luku tukee yllämainittua, eli vain hyvin pieni osa koirista tutkitaan.* Voimme kuitenkin todeta, että ympäri maailman ongelmat ja ilmenevät sairaudet ovat samoja kuin Suomessa.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Suomen amerikancockerspanielikanta pohjautuu erittäin vahvasti amerikkalaisiin koiriin, joita on maahamme tuotu runsaslukuisesti sitten tuonnin helpottumisen 1980-luvun lopulla. Niinpä terveystilannekaan ei juuri poikkea rodun kotimaasta. Tiedot Suomen terveystilanteesta perustuvat vuosina 1997, 2000 ja 2005 suoritetuihin terveystutkimuksiin, joihin on saatu yhteensä 90 vastausta ja vuonna 2013 terveystutkimukseen saatiin 51 vastausta.

Tiedot USA:sta perustuvat sekä internetin laajalla keskustelulistalla suoritettuun tiedusteluun että American Spaniel Clubin internetsivuilla julkaistuun terveystutkimukseen, johon oli raporttia tehtäessä saatu tiedot 206 koirasta. Lukumäärä on varsin pieni suhteessa USA:n amerikancockerspanieli-populaation kokoon. Tässä kappaleessa esitellyistä sairauksista ei ole saatavissa luotettavaa tietoa niiden esiintyvyydestä, koska avoimuus ongelmista puhuttaessa on edelleen varsin vähäistä – niin meillä kuin muuallakin.

Vaikka rodulla tavataan vakaviakin sairauksia, niistä suurin osa on kaiki melko harvinaisia. Amerikkalaiseen terveystutkimukseen vastanneista 85% arvioi koiransa terveydentilan hyväksi tai erittäin hyväksi. Suomessa terveystutkimukseen on saatu tiedot 51 koirasta vuonna 2013. Koiran yleisen terveydentilan oli arvioinut hyväksi tai erinomaiseksi 46 omistajaa l. 90,2 % vastaajista. Sairauksista esiin tässä yhteydessä nousi Cushingin tauti, allergiat, epilepsia, korvaongelmat, hiiva, atopia ja välilevyongelmat. Muita vaivoja oli yksittäisiä mainintoja mutta allergiaa ja hiivaa useammalla.

Rodulla esiintyy joukko immunologisia sairauksia, joiden taustalla mahdollisesti on ainakin osittain sukusiitos ja kaventunut geenipooli. Tällaisia ovat mm. allergiat ja immuunohemolyttinen anemia. Amerikkancockerspanielilla esiintyy kroonisia korvien ja ihon hiivatulehduksia, joiden taustalla useimmiten on allergia, vaikkakaan sitä ei suinkaan aina saada diagnosoitua. Amerikkalaiseen terveystutkimuksen perusteella 16 % amerikancockerspanieleista kärsii kroonisesta korvatulehduksesta, joista ylivoimainen enemmistö on hiivatulehduksia. Suomessa kroonistuneita korvia oli paljon vähemmän (6,25 % vastanneista Terveystutkimus 2013). Korvia koskeviin kysymyksiin saatiin vastaus 48:n koiran omistajalta. Korvat eivät olleet vaivanneet 26 koiraa ollenkaan (54,16 %). Yksittäisiä parantuneita tulehduksia oli ilmoitettu 15 koiralle (31,25 %). Koirista neljää vaivasivat korvat usein mutta ne saatiin kuntoon. Krooninen tulehdus, johon liittyi myös ahdas korvakäytävä, oli kolmen koiran vaivana (6,25 %). Tulehdusten taustalla epäiltiin olevan allergiaa tai hiivaa. Amerikkancockerspanielin krooniselle korvatulehdukselle on tyypillistä korvakäytävän joskus varsin nopea ahtautuminen, mikä johtaa usein leikkaustarpeeseen. Joskus, mutta ei suinkaan aina, ongelmat johtuvat puutteellisesta hoidosta. Jalostustarkastuksissa on kiinnitetty huomiota ahtaisiin korvakäytäviin, ja siitä on huomautettu. Ulkomuodollisesti ihannoidaan kapeaa ja alhaista korvien kiinnityskohtaa, mutta hyvin usein se samalla tarkoittaa ahdasta korvakäytävän aukkoa, mikä on luonnollisesti altistava tekijä korvatulehduksille.

Myös ihosairauksia esiintyy osittain puutteellisen hoidon seurauksena, mutta se ei selitä suinkaan kaikkea. Amerikkancockerspanieleilla esiintyy ihon hiivatulehdusten lisäksi primaaria seborrhea, voimakasta rasvaista hilseilyä. Viimeisimmässä terveystutkimuksessa ihoa koskeviin kysymyksiin vastaus saatiin 49:stä koirasta. 36 (73,5 %) koiran kohdalla ei ole ollut iho-ongelmia. Tosin kahdella muuten ongelmaton olleella oli ollut satunnainen hot spot esim. uimakäsen yhteydessä. Jonkin verran hilseileviä koiria oli neljä. Hot spotteja oli raportoitu kaiken kaikkiaan viideltä koiralta (10,2 %) ja niiden ilmeneminen oli harvinaista. Aikaisemmassa terveystutkimuksessa koirista 13,5 %:lla oli taipumus paikalliseen märkivään ihotulehdukseen, nk. hot spottiin. Hiivatulehdusta varvasväleissä oli kuudella koiralla. Osalla hiiva ilmeni korvatulehdusten yhteydessä ja korvia epäiltiin tartunnan lähteeksi. Vain yhdellä koiralla (2 %) hiivatulehdus oli jatkuvasti. Tässä tapauksessa hiivaa on tassuissa, huulipoimuissa kertaalleen, korvissa ja ilm. myös rinnan alueella ihossa ja kainaloissa 1. kertaa. Yksi koirista (2 %) poti toistuvaa huulipoimutulehdusta, joka tosin ei ollut tarvinnut leikkaushoitoa. Muita toistuvia

ihotulehduksia oli raportoitu yhdellä koiralla (2 %). Koira oli atooppinen ja allergiat aiheuttivat tulehdukset. Samaisella koiralla oli myös säännöllisesti hiivatulehduksia ja furunkuloosi. Lievästi kutisevia koiria oli kaksi, kohtalaisesti kutisevia yksi ja voimakkaasti kutisevia se yksi, joka oli atooppinen myös. Eriasteisesti kutisevia koiria oli siis 8,1 % kyselyyn vastanneista, kun aikaisemman kyselyn perusteella eriasteisista allergia- tai kutinaoireista kärsi koiria 13,5 % verran. Ihosairauksien vastustamisessa tulee kiinnittää huomiota myös turkin laatuun, jotta turkki olisi tavallisen ihmisen hoidettavissa ja iho siten paremmassa kunnossa. Takkujen alla hautuva iho ei voi voida hyvin.

Silmiä koskeviin kysymyksiin saatiin vastaus 48:n koiran omistajalta. Silmät eivät olleet vaivanneet 30 koiraa ollenkaan (62,5 %). Yksittäisiä parantuneita tulehduksia oli ilmoitettu 5 koiralla (10,4 %). Koirista kahta vaivasivat silmät usein mutta ne saatiin kuntoon. Koirista toisella oli mainittu löysä alaluomi. Krooninen tulehdus, jota vaikea saada kuntoon oli yhden koiran vaivana. Silmissä amerikancockerilla esiintyy aiemmin mainittujen varsinaisten perinnöllisten silmäsairauksien lisäksi kolmannen silmäluomen rauhasen esiinluiskahdusta, nk. kirsikkasilmää (cherry eye). Cherry eye oli kahdeksalla koiralla (16,7 %). Aikaisemmassa terveystarkastusmateriaalissa 12 %:lla oli todettu cherry eye, näistä suurimmalla osalla toinen tai molemmat silmät oli jouduttu leikkaamaan. Koirista kahdella se menee painamalla alas, kolmen koiran kohdalla oli jouduttu leikkaamaan toinen silmä ja kahdelta koiralta oli korjattu molemmat silmät. Viiden (10,4 %) koiran silmistä oli siis korjattu cherry eye. Cherry eye esiintyy suvuittain ja havaitaan tyypillisesti pennulla hampaiden vaihtumisen aikoihin n. 4-5 kk iässä. Tuntuu luontevalta ajatella, että kirsikkasilmää esiintyisi tavallisemmin pennuilla, joilla on löysät alaluomet. Hyvin suurella osalla pennuista on lisäksi jonkinasteista löysyyttä alaluomissa 3-5kk iässä, mutta usein löysyys korjaantuu pennun kasvaessa. Keratokonjunktivitis l. nk. "kuiva silmä" oli kahdella (4,1 %) koiralla. Yhdellä (2,1 %) koiralla oli maininta kyynelkanavan aukkojen puuttumisesta molemmin puolin. Vilkkuluomet oli korjattu ja alaluomia kiristetty myös yhden (2,1 %) koiran kohdalla. Osa iho-ongelmista saattaa johtua kilpirauhasen vajaatoiminnasta, jota niinkään tavataan rodulla keskivertoa enemmän. Sairauden tausta on geneettinen, periytyvyydestä ei ole varmaa tietoa mutta resessiivistä periytymistä epäillään. Suomen terveystarkastusmateriaalissa koirista kaksi (3,9 %) sairasti kilpirauhasen vajaatoimintaa. Näin oli tilanne myös aikaisemmassa terveystarkastuksessa. Useiden eri suullisten lähteiden mukaan kilpirauhasen vajaatoimintaa pidetään kuitenkin yhtenä amerikancockerspanieleiden tämän hetken pahimmista terveysongelmista Yhdysvalloissa.

Immuunivälitteinen hemolyttinen anemia (IMHA) on vakavuudeltaan vaihteleva, toisinaan äkillisesti kuolemaan johtava tavallisesti nuorten koirien sairaus, jossa elimistö hajottaa omia punasoluja. Amerikancockerspanielilla on geneettinen alttius sairastua, mutta periytyvyydestä ei ole tarkempaa tietoa. Kirjallisuudessa mainitaan lisäksi rodulla esiintyvän von Willebrandtin tautia sekä hyytymistekijä X puutetta, mutta jalostustoimikunnan tietoon ei ole tullut, että Suomessa olisi diagnosoitu tällaisia tapauksia.

Amerikancockerspanielilla esiintyy myös idiopaattista epilepsiaa. Terveystarkastukseen vastanneista koirista yhdellä oli todettu epilepsia. Ensimmäinen kohtaus tuli kuuden vuoden iässä. Lääkitys oli jouduttu aloittamaan yhdeksän vuoden iässä. Toinen kohtaus saanut koira on edellisen pentueveli. Ensimmäinen epileptinen kohtaus koiralle tuli 9-vuoden iässä ja se saattoi johtua virtsatietulehduksen aiheuttamasta kuumeesta. Kyseinen koira oli elokuussa 2007 halvaantunut yön aikana takapäästään täysin ja siltä on leikattu Aistissa Vantaalla laaja välilevytyrä. Aikaisemmassa terveystarkastusmateriaalissa viidellä koiralla oli todettu epilepsia, yksittäisiä epileptisiä kohtauksia lisäksi kolmella koiralla.

Epileptisin kohtauksin saattaa alussa oireilla myös rodulla tavattu krooninen aktiivinen hepatiitti, joka johtaa maksan kirrotisoitumiseen. Sairaus on ennusteeltaan varsin huono, käytännön havainnot elinajasta sairauden toteamisen jälkeen ovat puolen vuoden molemmin puolin. Koirat ovat sairastuessaan tavallisesti nuoria aikuisia, n. 2-6v. Terveyskyselyvastauksissa oli neljä maksavikaan tai -kirroosiin sairastunutta koiraa, yksi tosin sairastunut vasta 9,5-vuotiaana.

Amerikancockerspanieleissa on tavattu myös rajuihin epileptisiin kohtauksiin oireilevia pentuja. Oireyhtymä on vielä varsin tutkimaton ja tuntematon. Keskimäärin 12–14 viikon ikäiset pennut sairastuvat vakaviin keskushermosto-oireisiin eikä lääkityksellä näytä olevan tehoa. Suurin osa pennuista on menehtynyt mutta osa selviää. Terveyskyselyaineistossa oli yksi tällainen koira; se eli pitkän normaalin elämän sairaudesta toivuttuaan.

Viimemainittuihin vakaviin sairauksiin on *toivotaan tulevaisuudessa lisää tietoa*, sillä keräämme rodusta näytteitä meneillään olevaan koirangeenitutkimukseen ja siihen liittyviin erilaisiin tutkimusprojekteihin.

Kirjallisuudessa mainitaan rodulla esiintyvän alttius myös dilatoivaan kardiomyopatiaan (DCM). Se on sydänlihassairaus, jossa sydämen vasemman kammion koko kasvaa ja supistumiskyky heikkenee. Sairaus johtaa sydämen vajaatoimintaoireisiin ja vaatii jatkuvaa lääkohoitoa. Kardiomyopatiaa sairastava amerikancockerspanieli hyötyy usein ravinnon tauriini- tai karnitiinilisästä. Terveyskyselyaineistossamme ei ollut yhtäkään DCM-tapausta. Myös rodun harrastajien piirissä sairaus on varsin tuntematon. Jalostustoimikunta lähestyi vuonna 2011 kirjeitse sydämen ultraäänitutkimuksia suorittavia eläinlääkäreitä ja tiedusteli heidän potilasaineistonsa amerikancockerspanieleiden DCM-tilannetta. Viisi eläinlääkärinä vastasi kyselyyn, ja heidän kokemustensa perusteella dilatoivaa kardiomyopatiaa ei joko esiintynyt lainkaan tai diagnoosit / epäilyt olivat erittäin harvinaisia. ELL Seppo Lamberg oli jaksanut perehtyä laajamittaisemmin omaan potilasmateriaaliinsa, ja hän kirjoitti itsekin yllättyneensä, kuinka mielenkiintoinen tilanne on; kirjallisuuden mukaan amerikancockerspanieli mainitaan yhtenä DCM:n tyyppiroduista, mutta hänellä kaikki viime vuosien vahvistetut DCM-diagnoosit cockerspanieleilla olivat nimenomaan englantilaisilla serkuilla todettuja. Lambergin neljä amerikancockerspanieli DCM-epäilyä olivat kaikki osoittautuneet ns. sekundäärisiksi, eli syy on löydyntä toisaalta ts. kyse ei ollut perinnöllisestä kardiomyopatiasta. Tietojemme mukaan DCM:n esiintyvyys Suomessa on amerikancockerspanieleilla siis varsin vähäinen.

Kuten ylläolevasta käy ilmi, amerikancockerspanielilla esiintyy lukuisia erilaisia sairauksia, joista vakavimmat ovat tosin onneksi varsin harvinaisia. Yleiseltä terveydentilaltaan rotu kuulune nk. keskivertorotuihin. Selvää kuitenkin on, että jalostuksessa tulisi huomioida myös koiran ja sen lähisukulaisten yleinen terveydentila eikä pelkkiä silmä-, polvi- ja lonkkalausuntoja, jotta yksittäiset sairaudet eivät pääsisi yleistymään kannassamme.

Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta kiinnostui vuonna 2010 amerikancockerspanieleiden korva- ja iho-ongelmista. Rotujärjestö oli aktiivisesti mukana, jotta pieneläinkirurgian professori Outi Laitinen-Vapaavuori ja ELT, dermatologian dosentti Leena Saijonmaa-Koulumies saivat mahdollisimman paljon vastauksia tekemäänsä terveystutkimukseen koskien nimenomaan korva- ja iho-ongelmia. Tutkimuskyselyyn saatiin vastauksia yli 150 amerikancockerspanielista ja noin 40 kävi myös tutkimuskäynnillä.

Viime vuosina on amerikancockerspanieleiden selkiä alettu myös kuvaamaan virallisesti. Tuloksia on vielä hyvin rajallisesti ja näin ollen ei voida liian pienen otantamäärän vuoksi vielä vetää johtopäätöksiä. Selvää kuitenkin on, että lisäinformaatio olisi positiivinen asia ja tarpeellinen päätelmien tekemiseen. Vaikka tässä kohtaa rotujärjestö ei suoraan ota kantaa kuvauksien tuomiseen jalostusohjeisiin, niin se suosittelee jalostuskoirien selkäkuvausta tiedon kartuttamiseksi. Röntgenkuvat otetaan Kennelliiton ohjeiden mukaisesti ja selkämuutosten arvostelussa käytetään Kennelliiton vahvistamia arvosteluasteikkoja (<https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/selkaohje-2019>). Mikäli koiralta löytyy muutoksia, tulee noudattaa Kennelliiton antamia ohjeistuksia. Spondyloosin periytymismekanismeja ei tarkkaan tiedetä, joten voidaan noudattaa yleistä vastaavanlaisten sairauksien jalostuksesta annettua suositusta: käytettäessä spondyloosia sairastavaa koiraa pyritään etsimään sille partneri, joka on spondyloosivapaa (SPO) tai jolla on vain lieviä muutoksia. LTV-muutosten yleisyydestä eri roduissa ei juurikaan ole vielä tietoa. Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta suosittelee jättämään oireilevat koirat pois jalostuksesta. Kaikkia oireettomia koiria voi käyttää, mutta LTV1–LTV4 -tuloksen saaneet koirat suositellaan yhdistämään vain LTV0-koirien kanssa. Tällaisten yhdistelmien jälkeläisiä suositellaan kuvattavaksi, jotta LTV-muutosten periytymisestä ja merkityksestä saadaan lisää tietoa. (<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/perinnolliset-selkamuutokset>)

Rodun geenipoolin ollessa pieni on näiden harvemmin esiintyvien sairauksien suhteen oltava jalostusvalintoja tehdessä hereillä, mutta jalostustoimikunta näkee, ettei voi luoda liikaa rajoitteita jo ennestään kapeaan jalostusmateriaaliin. Kasvattajilta toivotaan avoimuutta ja rehellisyyttä sekä kokonaisterveyden huomioimista jalostusvalintoja tehtäessä. Jalostustoimikunta antaa jalostusehdotuksia kasvattajille pyydettyä ja pyrkii niitä miettiessään huomioimaan koirien taustat ja mahdolliset niissä esiintyvät sairaudet niin hyvin kuin se on mahdollista.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

KoiraNetistä kerätyt amerikancockerspanieleiden kuolinsyytilastojen tiedot ovat omistajien antamia, joten tilastosta ei voida tehdä selkeitä johtopäätöksiä, vaan sitä voidaan pitää suuntaa antavana.

taulukko 19. Yleisimmät kuolinsyyt

KoiraNettiin on tilastoitu kuolleeksi yhteensä 599 amerikancockerspanieliä. Keskimääräinen elinikä tämän tilaston perusteella on 9v 4kk, mitä on pidettävä melko alhaisena. Noin neljäsosalle ei ole ilmoitettu kuolinsyytä. "Vanhuus" mainitaan kuolinsyyksi toiselle neljäsosalle, keskimääräinen elinikä 12v. Yksittäisistä kuolinsyyistä runsaslukuisimpina on mainittu kasvainsairaudet (73 koiraa, keskim. elinikä 10v), maksan ja ruoansulatuskanavan sairaudet (28 koiraa, 6v 7kk), tapaturma tai liikennevahinko (27 koiraa, 6v 3kk), lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi (23 koiraa, 4v 8kk) sekä iho- ja korvasairaudet (22 koiraa, 7v 3kk).

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Amerikancockerspanieleiden pentuekoko on pysynyt viimeisen 17 vuoden aikana hyvin tasaisena, mikä ilmenee alla olevasta taulukosta.

Keskimääräinen pentuekoko	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	5	4,4	4,6	4,6	4	4,2	4,8	4	3,9
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	4,5	4	4,4	4,7	4,8	4,2	4,3	4,1	4,2

Taulukko 20. Keskimääräinen pentuekoko

Jalostustoimikunta lähetti pentuekyselyn kaikille kasvattajille, joilta on rekisteröity Suomessa syntyneitä pentuja vuoden 2011 ja heinäkuu 2013 välisenä aikana. Pentuekysely on ollut täytettävissä myös yhdistyksen kotisivuilla ja sen tärkeydestä on kerrottu kasvattajapäivien yhteydessä sekä rotujärjestön Jenkki-lehdessä. *Valitettavasti uusia vastauksia ei ole saatu viime vuosina.* Kyselyyn saatiin vastaukset 14 pentueesta, mikä on 29% aikavälillä rekisteröidyistä pentueista. Näissä pentueissa oli yhteensä 61 pentua, joten prosentuaalisesti tilastoissa on mukana 22% aikavälillä rekisteröidyistä pennuista. Keskimääräinen pentueen pienimmän pennun syntymäpaino oli 180grammaa ja suurimman 255grammaa.

Kasvattajien käsitys amerikancockerspanielista yleensä synnyttäjänä ja pentujen hoitojana on varsin hyvä.

Astumis- ja tiinehtymisvaikeudet

Kukaan vastanneista ei maininnut nartullaan olleen tiinehtymisvaikeuksia. Astutuksista 43% oli luonnollisia ilman apua ja saman verran luonnollisia autettuina. Keinosiemennykseen turvauduttiin kolmessa pentueessa (5%), joista yhdessä syynä oli astutus pakastespermalla ja toisessa keinosiemennys tehtiin luonnollisen astumisen lisäksi.

Synnytysongelmat

Nartut synnyttivät pentunsa keskimäärin 62 vuorokauden kuluttua astutuksesta. Luonnollinen synnytys oli 86 prosentissa pentueista, yhdessä oli eläinlääkäri apuna alatiesynnytyksessä ja myöskin yhdelle nartulle tehtiin keisarinleikkaus nartun polttoheikkouksien vuoksi. Oksitosiinilääkitystä tarvittiin vain kahdessa synnytyksessä. Vastanneista 86% oli sitä mieltä, että synnytys oli helppo. Nopeaksi sen mainitsi 43% ja pitkäksi 21%. Kukaan vastanneista ei pitänyt synnytystä vaikeana.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Pentujen hoitoon ei liittynyt ongelmia: 93 prosentissa pentueista kasvattaja kertoi nartun hoitaneen pennut hyvin ja suhtautuneen niihin vaistonvaraisesti ja hoivaavasti. Kukaan ei kertonut nartun suhtautumisen olleen vihamielistä tai pelokasta, kahdessa pentueessa mainittiin sen olleen alkuun ihmettelevää. Vain kolme pentua 61:stä tarvitsi alkuun emonmaidonkorviketta. Kukaan ei maininnut nartulla olleen kalkkikramppeja tms. Kasvattajien näkemyksen mukaan pennut pysyivät nisällä ilman apua heti tai melko pian syntymän jälkeen, tosin muutamaa pienemmistä kasvattajat mainitsivat alkuun auttaneensa. Pennut myös löysivät nisän kasvattajien näkemyksen mukaan hyvin.

Pentukuolleisuus, synnynnäiset viat ja epämuodostumat

Pentukuolleisuutta oli hyvin vähän. Vain kaksi pentua syntyi kuolleena ja yksi lopetettiin kitalakihalkion vuoksi heti syntymän jälkeen. Synnynnäisiä vikoja ja epämuodostumia oli jonkin verran: häntämutka 7%:lla pennuista, paha ripuli 3%:lla ja takakannuksia 34 %:lla syntyneistä pennuista. Luovutusiässä piilokiveksiä oli 7 %:lla, joskin kyselyissä oli mainintoja, että osa näistä oli laskeutunut 12 viikon ikään mennessä. Napatyriä oli 13 %:lla, mutta vain yhden pennun tyrä vaati leikkausta. Cherry eye oli kolmella pennulla (5%), joista kaksi vaati leikkaushoitoa. Purentavikoja ei esiintynyt kuin yhdellä pennulla, jolla mainittiin olleen alapurenta.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Amerikancockerspanielilla ei ole ulkomuotoon liittyviä anatomisia piirteitä, jotka altistaisivat rodun yksilöt sairauksille tai hyvinvointiongelmille eikä se esiinny Kennelliiton epäterveiden piirteiden listalla. Jalostuksessa on kuitenkin huomioitava listalta erityisesti iho-ongelmat ja voimakkaat värjäytymät raajoissa tai varpaissa. Ahtaista korvakäytävistä tai liian alas kiinnittyneistä korvista johtuvat aiheutuvat ongelmat on myös syytä ottaa huomioon. Silmissä huomiota tulee kiinnittää liian avoimiin ja riippuviin silmäluomiin sekä voimakkaasti vuotaviin silmiin, jotka aiheuttavat värjäytymiä silmien alla. Purennassa tulee huomioida äärimmäisen pienet hampaat. Rakenteessa ei ole luonnollista

lisääntymistä vaikeuttavia ongelmakohtia.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Amerikancockerspanielille tyypillisimpiä terveyteen liittyviä ongelmia olivat vuoden 2013 terveystarkastuksen perusteella allergiat, korvaongelmat, hiiva ja atopia. Muitakin vaivoja oli yksittäisiä mainintoja mutta allergiaa ja hiivaa useammalla koiralla.

PEVISA-ohjelman myötä on saatu paljon tietoa rodun silmä-, lonkka- ja polvitilanteesta vuosien saatossa. Silmien osalta kaihi ja distichiasis nousevat selvästi suurimmiksi ongelmiksi. Toki distichiasiksen kohdalla tulee muistaa, että läheskään kaikki lausunnon saaneet koirat eivät ole vaikeita tai edes kohtalaisen vaikeita tapauksia vaan suurin osa on hyvin lieviä tapauksia. Kuten yllä mainittiinkin, rotujärjestö on nostanut esille keskustelua pyrkimyksiin välttää kahden distichiasis koiran yhdistämistä.

Harmaakaihin osalta tilanne on myös huomionarvoinen. Ongelmalliseksi tämän sairauden vastustamisen tekee se, että amerikancockerspanielilla ei ole yhtä yhtenäistä ilmentymistä eikä sen periytymistavasta ole varmuutta. Lisäksi sairaus voi ilmetä vasta 6-8 vuotiailla. Tästä syystä rotujärjestö onkin kehottanut kasvattajia ja koiranomistajia tutkituttamaan myös vanhempia koiriaan.

Polvien osalta amerikancockerspanielit ovat erittäin terveitä. Muutamia poikkeuksia mukaan mahtuu mutta yleisesti voidaan sanoa, ettei polvissa ole juurikaan ongelmia tällä rodulla.

Lonkkien osalta olemme saaneet tietoa enemmän vasta vuodesta 2009 alkaen, jolloin PEVISA:an liitettiin lonkkatutkimuspakko jalostukseen käytettäviltä koirilta. *Suuntaus on hieman kääntynyt alun positiivisen jälkeen huonompaan. Jo reilusti yli puolet tutkituista ovat saaneet sairaan (C tai huonompi) lausunnon ja varsinkin A-lonkkaisten osuus on suorastaan romahtanut. Tässä valossa uusi PEVISA lonkkien tiukennuksen osalta on hyvinkin perusteltu.* Rotujärjestön omista vähimmäisvaatimuksissa käytettäville yhdistelmille onkin vaatimuksena vähintään C-C keskiarvo.

Amerikancockerspanieleilla ei esiinny juurikaan lisääntymiseen liittyviä ongelmia. Kasvattajien mukaan nartut jäävät hyvin kantaviksi ja astutus tapahtuu suurimmaksi osaksi luonnollisesti joko täysin auttamatta tai autettuna. Synnytykset ovat pääsääntöisesti helppoja ja nartut hoitavat pentunsa hyvin. Rodun rakenteessa ei ole luonnollista lisääntymistä vaikeuttavia ongelmakohtia. Terveystarkastukseen vastanneista ei yksikään kasvattajista maininnut nartullaan olleen tiinehtymisvaikeuksia. Astutuksista 43% oli luonnollisia ilman apua ja saman verran luonnollisia autettuina. Keinosiemennykseen turvaututtiin kolmessa pentueessa (5%), joista yhdessä synnä oli astutus pakastespermalla ja toisessa keinosiemennys tehtiin luonnollisen astumisen lisäksi.

Nartut synnyttivät pentunsa keskimäärin 62 vuorokauden kuluttua astutuksesta. Luonnollinen synnytys oli 86 prosentissa pentueista, yhdessä oli eläinlääkäri apuna alatiesynnytyksessä ja myöskin yhdelle nartulle tehtiin keisarinleikkaus nartun polttoheikkouksien vuoksi. Oksitosiinilääkitystä tarvittiin vain kahdessa synnytyksessä. Vastanneista 86% oli sitä mieltä, että synnytys oli helppo. Nopeaksi sen mainitsi 43% ja pitkäksi 21%. Kukaan vastanneista ei pitänyt synnytystä vaikeana.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Amerikancockerspanieli on pienin ja runsasturkkisin lintukoiramme. Sen ulkomuodon keskeisimmät kohdat ovat vankka, tiivis runko ja kaunispiirteinen pää. Amerikancockerspanielin tulee olla kauttaaltaan tasapainoinen ja kohtuullisesti kulmautunut. Sen on kyettävä liikkumaan sulavasti ja vaivattomasti maatavoittavalla askeleella.

Myös amerikancockerspanielin luonne tulee olla tasapainoinen, ei koskaan arka. Työskennellessään sen tulee osoittaa eloisuutta sekä innokkuutta.

Kaunispiirteisessä päässä huomio kiinnittyy leveään, syvään kuono-osaan, täyteläisiin huuliin ja hieman mantelinmuotoisiin tummiin silmiin. Kallon tulee olla pyöristynyt, ei kuitenkaan liioitellusti. Leuat ovat tasaiset ja neliömäiset, joka mahdollistaa voimakkaat hampaat ja leikkaavan purennan. Pitkänmalliset korvat tulee olla alas kiinnittyneet, kuitenkin korkeintaan silmän alareunan tasolle.

Tasapainoisesti rakentuneen amerikancockerspanielin ylälinja laskee hieman kohti lihaksikasta takaosaa. Selkä on vahva ja rintakehä syvä. Rintakehän on ulottuva vähintään kyynärpäiden tasolle ja oltava riittävän leveä. Kylkiluut ovat pitkät ja hyvin kaareutuneet. Häntä kiinnittyy luontevasti selkälinjan jatkeeksi.

Liikkeessä häntä on selkälinjan tasolla tai hieman sen yläpuolella, ei koskaan kuitenkaan terrierimäisesti pystyssä tai niin alhaalla, että sen voisi tulkita arkuuden merkiksi. Hännän on heiluttava iloisesti. Jotta amerikancockerspanieli liikkuisi sulavasti, tulee etu-, ja takaraajojen olla yhdensuuntaiset, suorat, vahvaluiset ja lihaksikkaat.

Lavat ovat sijoittuneet taakse ja muodostavat olkavarren kanssa noin 90 asteen kulman. Kyynärpäät ovat suoraan lapojen kärjen alapuolella tiiviisti.

Lantio on leveä ja reidet selväpiirteiset. Polvet ovat kohtuullisesti kulmautuneet ja kintereet voimakkaat sekä matalat. Kämpälät ovat aina suuret, tiiviit sekä pyöreät.

Parhaiten amerikancockerspanieli tunnetaan kauniista, silkisen sileästä karvapeitteestä. Karvapeite on raajoissa ja kyljissä runsasta, mutta ei kuitenkaan liioiteltua, jotta se ei peittäisi koiran rodunomaisia ääriiivoja tai liikkeitä. Se ei myöskään saa estää koiran käyttöä lintukoirana. Karvapeitteen laatu on erittäin tärkeä ominaisuus. Se tulee olla aina silkistä, sileää tai hieman laineikasta ja helppohoitoista. Erittäin virheelliseksi karvapeitteeksi luetaan liian runsas, kihara ja pumpulimainen karvapeite. Rodun trimmauksen tulee korostaa koiran ääriiivoja ja olla mahdollisimman luonnollisen näköinen.

Pienimpänä lintukoirana amerikancockerspanielin ihannesäkäkorkeus on uroksilla 38cm ja nartuilla 35,5cm. Sallittu vaihteluväli on noin 1,5cm molempiin suuntiin. Yli 39,5cm uroksilla ja yli 37cm:n koko nartuilla on aina hylkäävä virhe. Vakavaksi virheeksi luetaan uroksilla alle 36,5cm koko ja nartuilla vastaavasti alle 34cm:n koko.

Väriykseltään amerikancockerspanielit jaetaan kolmeen ryhmään. Musta väriyhmään kuuluvat yksivärinen musta ja musta punaruskein merkein. Mustan värin tulee olla aina puhtaan sysimustaa.

Pieni määrä valkoista väriä rinnassa ja/tai kurkussa on sallittua, muualla valkoinen väri on hylkäävä virhe.

Kaikki muut yksiväriset muodostavat seuraavan ryhmän. Värit voivat vaihdella vaaleimmasta kermanväristä tummanpunaiseen. Myös maksanväriset ja maksanväriset punaruskein merkein ovat mahdollisia. Värin tulee olla aina tasainen, pitkissä karvoissa sallitaan vaaleampi sävy. Myös näillä väreillä on pieni määrä valkoista karvaa rinnassa ja/tai kurkussa sallittu. Muualla valkoinen väri on hylkäävä virhe.

Kolmannen väriryhmän muodostavat kirjavat. Kirjavissa on aina kahta tai kolmea väriä. Värijakauma tulee olla aina sellainen, että vaikutelma on selvästi kirjava. Yhden väreistä tulee olla aina valkoinen. Muut värit voivat vaihdella mustasta, ruskeaan ja eri punaisen sävyihin. Kolmiväriset muodostuvat aina kahdesta selkeästä pääväristä punaruskein merkein.

Kaikissa väriryhmissä esiintyvät punaruskeat merkit saavat olla korkeintaan 10% kokonaisvärytyksestä ja ne sijaitsevat aina ennalta määrättyissä paikoissa. Epäselvät tai hyvin vähäiset punaruskeat merkit luetaan aina virheeksi.

Nykyisellään Suomen amerikancockerspanielikanta on hyvin pieni mutta laadukas. Joissain määrin esiintyy ulkomuodollisia poikkeavuuksia. Kuitenkaan vielä ei rodussa yleisesti esiinny liioiteltuja ominaisuuksia.

Tämän päivän amerikancockerspanieleiden suurimmat rakenteelliset ongelmat ovat laparakenteessa ja kuono-osan leveydessä. Aikojen saatossa rodulle on pyritty jalostamaan liian neliömäistä runkoa, joka on johtanut rintakehien lyhentymiseen ja etukulmien suoristumiseen. Etukulmien suoristumisen myötä myös koirien joustavat ja kestävät liikkeet ovat kärsineet. Liioitellun nopeaa vauhtia ei myöskään tule pitää hyvänä liikkumisena.

Nykyisten amerikancockerspanieleiden kuono-osien kaventuminen on tuonut mukanaan ongelmia yleistyvien purentavirheiden ja koko ajan pienentyvien hampaiden muodossa. Myöskin toivottavat riittävän isot ylähuulet, jotka peittäisivät alaleuan alkavat kadota.

Jonkun verran nykykannassa tavataan myös liian runsasta kaulanahkaa ja pitkää lanneosaa. Edellä mainittu löysä kaulanahka aiheuttaa lähes poikkeuksetta myös liikaa huulipoimuja sekä silmiin roikkuvia alaluomia, jotka molemmat altistavat tulehduksille.

Eri väriryhmien tyypilliset virheet vaihtelevat jonkin verran johtuen väriryhmien jakautumisesta omiin linjoihinsa. Mustien ja muiden yksiväristen kesken tämä jako ei ole niin selkeä kuin yksiväristen ja kirjaviiden kesken.

Amerikancockerspanielin rotumääritelmässä on kirjattu jo nyt hylkääviksi virheiksi lähes kaikki ne asiat, jotka voisivat aiheuttaa rodulle terveysongelmia.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

	Näyttelykäynnit	Näyttelymäärä/ vuosi
2013	750	88
2014	654	84
2015	654	94
2016	586	84
2017	721	96

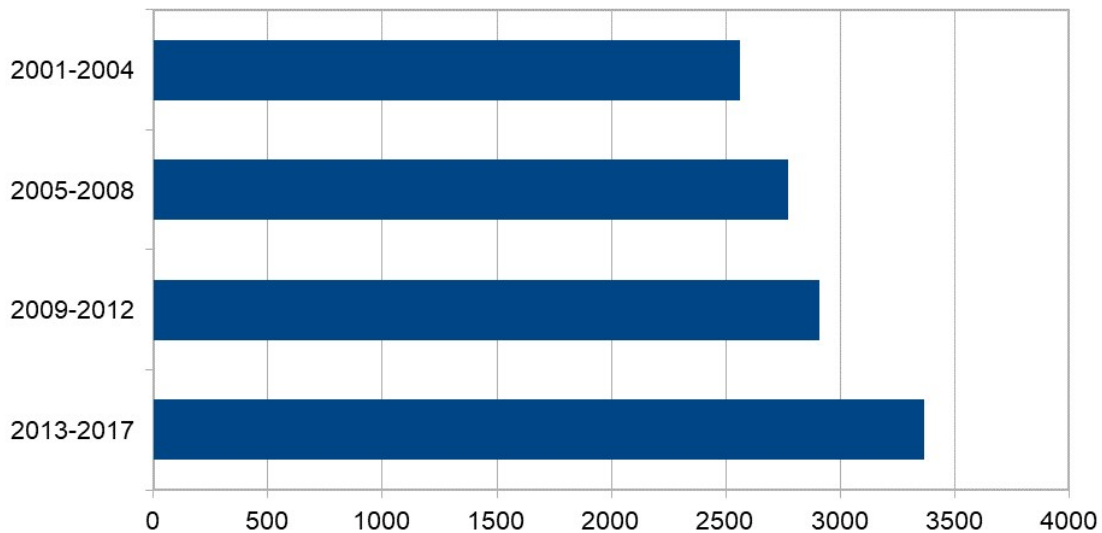
Näyttelykäynnit 2013-2017						
	ERI	EH	H	T	EVA	HYL
2013	660	66	20	2	0	2
2014	543	102	5	0	2	2
2015	563	66	20	0	1	4
2016	498	76	7	2	2	1
2017	633	79	6	0	1	2

Taulukko 21. Näyttelykäynnit vuosina 2013-2017

Yllä olevissa taulukoissa on tarkasteltu näyttelykäynntejä 2013-2017. Amerikancockerspanieleiden rekisteröintimäärät ovat keskimäärin 60-100kpl vuodessa. Näistä pennuista käy vain noin 20% näyttelyissä. Alhainen luku kuvastaa sitä, että monet pennuista myydään kotikoiriksi, jotka yleensä myös ajetaan lyhyeen turkkiin. Amerikancockerspanielin turkinhoito ja näyttelytrimmaus koetaan monesti erittäin haastavana, minkä vuoksi pennuille on vaikea löytää näyttelyistä kiinnostuneita koteja.

Tuontikoirien puolella vastaavasti jopa 62% käy näyttelyissä. Tuontikoirien takana on yleensä aktiiviharrastajat/ kasvattajat, jotka tuovat samalla itselleen jalostusmateriaalia. Sekä kotimaisissa kasvateissa että tuontikoirissa näkyy selkeästi rodun korkea laatu niiltä osin, jotka näyttelyissä käyvät. Laatumaininnalla erinomainen on palkittu 84% koirista.

Näyttelykäynnit

Taulukko 22. Näyttelykäynnit vuosina 2001-2017

Näyttelykäynnit ovat vuosien varrella tasaisesti lisääntyneet, mutta näyttelyissä kiertävät pääosin samat koirat ts. näyttelyihin ei osallistu sen suurempi osuus kaikista koirista kuin aiemminkaan, päinvastoin.

Rodun koirien jalostustarkastukset

Rodulle ei ole saatu järjestettyä jalostustarkastuksia pienten osallistujamäärien johdosta. Se on sikäli valitettavaa, ettei ole käytettävissä tietoa siitä, minkälaista jalostusmateriaalia olisi niin sanotuissa kotikoirissa vielä hyödyntämättä.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Amerikancockerspanielin alkuperäisen käyttötarkoituksen kannalta tärkeimmät rakenne- ja ulkomuoto-ominaisuudet ovat vankka ja tiivis runko, riittävän pitkä kaula, oikean mallinen laparakenne, suorat raajat, kohtuulliset kulmaukset, vahva takaosa sekä oikea määrä oikean laatuista turkkia sekä oikean mallinen pää, jossa vahvat leuat ja riittävän suuret hampaat ja leikkaava purenta.

Rodun nykyinen rakenne mahdollistaa vielä alkuperäisen käyttötarkoituksen, mutta viime aikoina vahvistunut seurakoira-/näyttelykoiraominaisuus asettaa alkuperäiselle käytölle rajoituksia. Kasvattajien tulisi jalostusvalinnoissaan muistaa, ettei suurta turkin määrää saisi painottaa liikaa. Myöskin turkin laatuun tulee kiinnittää huomiota. Alkuperäistä käyttötarkoitusta vaikeuttavat myös pikkuhiljaa yleistyvät ns. korostetut ominaisuudet. Näihin voidaan lukea esimerkiksi ns. joutsenkaula, joka ylipitkinä vaikeuttaa alkuperäistä työskentelytapaa. Myöskin suurta ihastusta herättävä todella laskeva selkälinja, on todellisuudessa saatu aikaan ylikorostetuilla takakulmauksilla ja suoralla etuosalla ja se heikentää koiran kestäväää sekä tehokasta liikuntaa.

4.4.4 Yhteenvedo rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Amerikancockerspanieleiden yleisimmät rakenneongelmat voidaan kiteyttää neljään kohtaan:

LIIAN PIENET JA KAPEAT KUONO-OSAT SEKÄ LEUAT. Nämä aiheuttavat purentaongelmia sekä pieniä hampaita, jotka puolestaan vaikeuttavat alkuperäistä käyttötarkoitusta. Myöskin suuret pehmeät huulet ovat muuttumassa ohuiksi ja pienikokoisiksi.

HEIKKO LAPARAKENNE, LYHYT RINTAKEHÄ JA SUORA ETUOSA. Joustava, pitkä liike häviää, etuaskel lyhenee ja alkaa ns. putoamaan maahan.

YLIKOROSTUNEET TAKAKULMAUKSET. Tämä yhdessä suoran etuosan kanssa aiheuttaa liian laskevan selkälinjan. Rotumääritelmän mukainen hieman laskeva selkälinja on ihanteellinen koiran kestävä liikunnan kannalta. Nykyään lisääntyneiden näyttelykäyntien myötä muotiin tullut näyttävämpi liian laskeva selkälinja ei palvele alkuperäistä käyttötarkoitusta kestäväna lintukoirona.

LIIAN RUNSAS JA VÄÄRÄNLAATUINEN TURKKI. Ulkomuotoon ja näyttelymenestykseen painottuvat jalostusvalinnat ovat tuoneet mukanaan paksun ja runsaan turkin ihannoinnin. Monesti runsas turkki on myös vääränlaatuista, kiharaa tai pumpulimaista. Kasvattajien sekä ulkomuototuomareiden tuli muistaa koiran alkuperäinen käyttötarkoitus. Harvaa nykyajan amerikancockerspanielia pystyisi käyttämään sekä lintukoirona että näyttelykoirona.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Amerikancockerspanieleille tehty ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma (JTO) hyväksyttiin Suomen Spanieliliitto ry:n yleiskokouksessa 1980-luvun lopulla. Amerikancockerspanieli oli vielä silloin Suomen Spanieliliitto ry:n alainen rotu. Uudelleen JTO kirjoitettiin vuonna 2007 Amerikancockerspanielit ry:n ollessa itsenäinen rotujärjestö ja tämä JTO päivitettiin vuosiksi 2012-2013. *JTO:ta on siitä eteenpäin päivitetty ja uudistettu Suomen Kennelliiton ohjeiden mukaisesti, edellisin versio 2014-2018.*

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

# Uros	Synt. vuosi	Pennut			Lonkat				Polvet				Silmät				
		Pentueet	Yhteensä	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1 HEAVENLY WAYS MADE TO LOVE	2007	7	35	0	35	9	6	26 %	67 %	9	0	26 %	0 %	9	8	26 %	89 %
2 MY-IDA-HO STOP N LOOK	2001	7	33	0	16	11	3	33 %	27 %	11	1	33 %	9 %	9	6	27 %	67 %
3 FOUR SEASONS PRINCE OF PARADISE	2008	5	29	0	16	3	1	10 %	33 %	4	1	14 %	25 %	5	5	17 %	100 %
4 STATESMAN TRICK OR TREAT	2010	5	24	0	42	10	5	42 %	50 %	11	0	46 %	0 %	9	6	33 %	67 %
5 FIELGAR MAJESTIC MISSILE	2004	5	23	0	18	6	3	26 %	50 %	9	0	39 %	0 %	9	7	39 %	78 %
6 AFIRE'S COVER TO WIN	2007	7	21	0	13	5	2	24 %	40 %	6	2	29 %	33 %	5	4	24 %	80 %
7 FIDDLE-STICK'S TOUCH DOWN	2007	4	21	0	12	4	1	19 %	25 %	2	0	10 %	0 %	2	2	10 %	100 %
8 GALAKSI NOTHING TO DECLARE	2010	4	21	7	0	0	0	0 %	-	0	0	0 %	-	0	0	0 %	-
9 LIGHT DREAMS ZUPERSTAR	2006	3	21	0	20	3	1	14 %	33 %	3	0	14 %	0 %	3	2	14 %	67 %
10 AFTERGLOW TOKYO JOE	2009	4	18	0	26	8	6	44 %	75 %	10	0	56 %	0 %	11	11	61 %	100 %
11 HEAVENLY WAYS AULTUMN TEMPTATION	2012	4	18	1	0	3	3	17 %	100 %	2	0	11 %	0 %	2	2	11 %	100 %
12 FOUR SEASONS HUNIQUE OH LORD	2011	4	16	0	0	1	1	6 %	-	2	1	12 %	50 %	2	1	12 %	50 %
13 FOUR SEASONS ATTENTION PLEASE	2006	5	16	0	12	2	2	12 %	100 %	2	0	12 %	0 %	3	2	19 %	67 %
14 VERY VIGIE VAMOS A LA PLAYA	2004	4	16	0	37	8	1	50 %	12 %	9	1	56 %	11 %	7	5	44 %	71 %
15 HEAVENLY WAYS TOUCH OF GOLD	2011	5	16	8	0	2	0	12 %	0 %	1	0	6 %	-	1	0	6 %	-
16 FABELSFEE HERE WE GO AGAIN	2013	4	16	6	0	2	2	12 %	100 %	4	0	25 %	0 %	0	0	0 %	-
17 GOD BLESS VIDZHET VOSTOCHNYJ SHHERBET	2015	4	15	13	0	0	0	0 %	-	0	0	0 %	-	0	0	0 %	-
18 CHARLES DICKENS THESE SERENE DAYS	2011	4	15	0	10	7	3	47 %	43 %	6	0	40 %	0 %	4	3	27 %	75 %
19 EXCLAMATION MIRACLE ON ICE	2012	3	14	6	0	1	0	7 %	-	1	0	7 %	-	0	0	0 %	-
20 ARRANT GOLD COLLAR	2008	2	13	0	0	5	2	38 %	40 %	5	0	38 %	0 %	4	2	31 %	50 %

Taulukko 23. Käytetyimmät jalostusurokset ja niiden jälkeläistilastot

Tarkasteltaessa käytetyimpiä uroksia vuosina 2008-17 havaitaan, että 20 käytetyimmän uroksen listalle mahtuu vain kuusi Suomessa syntynyttä. Kokonaisjälkeläismäärät vaihtelevat 14 ja 46 välillä.

Tarkasteltaessa urosten terveystutkimustuloksia havaitaan positiivisena seikkana, että valtaosa uroksista on silmätarkastettu viimeisen kerran yli 7-8 vuoden iässä. Viiden uroksen viimeisin silmätarkastustulos on 5-vuotiaana tai nuorempana. Yhdellä mainitaan kuolinsyynä glaucoma, silmänpainetauti, ja yksi on saanut 6,5-vuotiaana diagnoosin "muu vähänmerkityksellinen kaihi", muut

listan urokset ovat viimeisenkin virallisen silmätarkastustuloksen mukaan terveitä. Lonkkien suhteen käytetyimpien urosten listalle mahtuu yksi D-lonkkainen (sijalla 5) ja neljä C-lonkkaista. Yksi uros on kuvaamaton (sitä käytettiin aikana, jolloin lonkkatutkimusta ei vielä PEVISAssa vaadittu). Jalostusurokset olivat paria poikkeusta lukuunottamatta tervepolvisia.

Tarkasteltaessa käytetyimpien urosten jälkeläisten terveystutkimustuloksia käy ilmi, että vain neljän uroksen jälkeläisistä on lonkkakuvattu enemmän kuin 40%. Muutamalla uroksella kuvattuja jälkeläisiä on kymmenkunta, jolloin voitaneen jo vetää jonkinlaisia johtopäätöksiä periyttämisestä. Toivottavasti rodulle saadaan tulevaisuudessa jalostusvalintojen apuvälineeksi käyttöön lonkkaindeksit.

#	Narttu	Synt. vuosi	Pennut				Lonkat				Polvet				Silmät			
			Pentueet	Yhteensä	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	FOUR SEASONS MY DREAM STAR	2007	3	18	0	4	1	0	0%	-	1	0	0%	-	1	1	0%	-
2	ARRANT JOY FLIRT	2010	3	17	0	12	2	2	12%	100%	2	0	12%	0%	2	1	12%	50%
3	NIAGARA MINSKAYA	2012	3	14	0	12	5	2	36%	40%	5	1	36%	20%	5	5	36%	100%
4	HAPPY HULLABALOO AFTER EIGHT	2009	2	13	0	3	4	3	31%	75%	4	0	31%	0%	4	3	31%	75%
5	SERENE DREAM ON VERY VIGIE	2009	3	13	0	35	5	2	38%	40%	5	0	38%	0%	4	3	31%	75%
6	DIX DAX LONG STEP TO LOVE	2012	2	12	0	0	3	1	25%	33%	3	0	25%	0%	3	2	25%	67%
7	ACADIAS AMERICAN TALE	2009	2	12	0	28	2	1	17%	50%	2	0	17%	0%	2	2	17%	100%
8	HEARTY COGLADY FLY MYSTERY	2006	2	12	0	16	2	0	17%	0%	4	1	33%	25%	4	4	33%	100%
9	HEAVENLY WARS TOUCH OF HISTORY	2011	2	12	0	0	3	3	25%	100%	2	0	17%	0%	2	2	17%	100%
10	VERY VIGIE LOVE ON TOP	2015	2	11	0	0	0	0	0%	-	0	0	0%	-	0	0	0%	-
11	HANRIETTA ANGELSFLORAVERA	2007	2	11	0	12	2	1	18%	50%	2	0	18%	0%	3	3	27%	100%
12	FOUR SEASONS UNLIMITED FANCY	2008	2	11	0	0	2	1	18%	50%	2	1	18%	50%	2	2	18%	100%
13	SERENE SUNNY SIDE OF HEAVEN	2010	2	11	0	6	5	2	45%	40%	5	1	45%	20%	5	4	45%	80%
14	POINTBREAK SPICE OF LIFE	2006	2	10	0	11	5	3	50%	60%	6	0	60%	0%	7	6	70%	86%
15	JEZEBEL'S LEIA ORGANA	2008	1	10	0	0	0	0	0%	-	0	0	0%	-	0	0	0%	-
16	HUHTAKUKUN IDOLS IZABELLA	2006	1	9	0	0	1	1	11%	100%	1	0	11%	0%	1	1	11%	100%
17	JEZEBEL'S TAM A QUEEN	2008	2	9	0	0	0	0	0%	-	3	0	33%	0%	3	1	33%	33%
18	EXGLAMATION TIME TO REMEMBER	2011	2	9	0	10	3	1	33%	33%	3	0	33%	0%	3	1	33%	33%
19	PEIPOLAN MISS COCO CHANEL	2011	2	9	0	0	0	0	0%	-	1	0	11%	0%	1	0	11%	0%
20	AMERICAN GRAFFITIS DE LA PETITE MAULDRE	2005	3	9	0	10	2	0	22%	0%	2	0	22%	0%	2	2	22%	100%

Taulukko 24. Käytetyimmät jalostusnartut ja niiden jälkeläistilatot

20 käytetyimmän nartun jälkeläismäärät vaihtelevat 9 ja 18 välillä (1-3 pentuetta). Nartuista 13 on kotimaassa syntyneitä. Jalostusnarttujen terveystutkimuksia analysoitaessa silmiinpistävää on, että päinvastoin kuin uroksia, narttuja silmätarkastetaan vain harvoin enää vanhemmalla iällä. Vain kuusi narttua on silmätutkittu yli 7-8-vuotiaana. Lähes kaikkien muiden viimeinen virallinen silmätarkastus on tehty alle 5-vuotiaana, joillain jopa alle 3-vuotiaana. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, ettei niitä rutiinisti tutkita enää jalostuskäytön jälkeen, vaikka niiden jälkeläisillä jatkettaisiinkin sukua. Lonkiltaan käytetyimmät nartut olivat terveitä (A tai B) lukuunottamatta yhtä D-lonkkaista (sijalla 2 18:lla ensimmäisen ja 21:llä 2. polven jälkeläisellään) ja viittä C-lonkkaista narttua. Polvitutkimusten suhteen tilanne heijastaa rodun yleistä tasoa: 20 nartusta yhdellä 0/2 polvet, yhdellä 1/1 ja yhdellä 1/0, muut terveitä.

Käytetyimpien narttujen jälkeläisten lonkka- ja polvitutkimustuloksia ei päästä luotettavasti vertaamaan, sillä tutkittuja jälkeläisiä on suhteellisen vähän. Vain kolmella nartulla jälkeläisistä on lonkkakuvattu yli 40%. Positiivista on kuitenkin se, että yllämainitun D-lonkkaisen nartun jälkeläisiä on kuvattu runsaasti, peräti 10kpl. Näistä puolet on terveitä ja äitinsä tavoin D-lausunnon saanut vain yksi.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

	ONGELMA	TOIMENPIDE	TULOS
LUONNE	Epätoivottavat luonteenpiirteet kuten arkuus ja aggressiivisuus	Kartoitetaan tilannetta terveys- ja pentuekyselyillä	Uusia kyselyvastauksia emme ole saaneet, tilannetta on helpottanut hieman näyttelyarvosteluista

			saatava tieto. Tämä ongelma vaatii edelleen huomiota.
TERVEYS	Moninaiset terveydelliset ongelmat, kuten silmäsairaudet, allergiat ymv.	Kartoitetaan tilannetta terveys- ja pentuekyselyillä, PEVISA	Kyselyvastauksia emme ole saaneet. PEVISA on ohjannut jalostusta siihen kuuluvien sairauksien osalta.
JALOSTUS	Äärimmäisyyksien tavoittelu, rakenteen heikkoudet, kapea geenipooli	Kartoitetaan tilannetta pentuekyselyillä, järjestetään kasvattajapäiviä, missä käsitellään mm. rakennetta rotumääritelmän pohjalta, ylläpidetään suhteita muiden maiden rotujärjestöihin, järjestetään jalostustarkastuksia	Edellisen JTO:n voimassaoloaikana ei kasvattajapäiviä järjestetty, erilaisia luentoja rodun luonteeseen ja rakenteeseen liittyen pidettiin. Jenkki-lehdessä julkaistiin artikkeleita samaan aihepiiriin liittyen.
TURKKI	Pumpulimaiset ja runsaat turkit, jotka estävät normaalia toimintaa	Tuomarikoulutuksella pyritään kiinnittämään tuomareiden huomio virheellisen turkin laadun ja määrän rangaistavuuteen, kasvattajapäivillä muistutetaan kasvattajia oikeanlaatuisen turkin tärkeydestä	Jenkki-lehdessä oli JTO:n voimassaoloaikana useita artikkeleita ja ohjeistuksia liittyen turkkiin. Tuomarikoulutuksessa uusia tuomareita on pyydetty huomioimaan koirien turkin laatua ja määrää.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Edellisten jalostuksen tavoiteohjelmien aikana vuosina 2007-2017 PEVISA-ohjelma sulki jalostuksesta pois silmäsairauksien vuoksi 72 koiraa katarakta-diagnoosilla. PEVISA-ohjelma ei rajannut jalostuksen ulkopuolelle polvi- tai lonkkatuloksen perusteella koiria vaan vastuu on kasvattajalla.

Jalostustoimikunnan vähimmäisvaatimukset jalostusyhdistelmille ovat PEVISAa tiukemmat:

Molemmista vanhemmista on oltava astutushetkellä virallinen polvitutkimustulos. Tutkimustulos tulee olla 0-0. Samoin molemmista vanhemmista on oltava astutushetkellä virallinen lonkkakuvauslausunto Koiraa, jolla on toisesta tai molemmista lonkista lausunto C, suositellaan käytettäväksi jalostukseen vain terveen (A tai B) kanssa. Koiraa, jonka lonkkalausunto on huonompi kuin C-C, ei suositella jalostukseen.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Amerikancockerspanielit ry:n jalostusohjesäännön mukaisesti tavoitteena tulee olla henkisesti ja fyysisesti terve, terverakenteinen ja luonnollisesti lisääntymiskykyinen, rotumääritelmän mukainen amerikancockerspanieli. Rotuominaisuuksista painotetaan erityisesti rodun vapautunutta, iloista ja yhteistyöhaluista luonnetta sekä ulkomuodon luonnollisuuden ja liioittelemattomuuden vaalimista.

Kuten hyvin monen muunkin rodun kohdalla, eräs tärkeimpiä tulevaisuuden päämääriä on säilyttää rodun geneettinen monimuotoisuus. Lähivuosina jalostusvalintoihin toivottavasti saadaan apua geenitutkimuksesta. Koirien geenitutkimus ja sen myötä eri sairausgeenien paikantaminen ja geenitestaus auttavat kasvattajia tekemään oikeita valintoja, kunhan geenitestejä osataan oikein hyödyntää. Tarkoituksenmukaista ei varmasti ole karsia kaikkia sairauksien kantajia pois jalostuksesta - siihen meillä ei todellakaan ole varaa! - mutta geenitesteuksia voidaan käyttää apuna esimerkiksi päätettäessä mitä yksilöitä riskipentueesta jätetään jatkoon. Kun koko pentuetta ei tarvitse karsia jalostuksesta, ei geenipooli turhaan kapene. Samoin rodussa, jossa eri puolilla maailmaa kanta pohjautuu muutaman sukupolven päästä pitkälti samoihin koiriin, saadaan DNA-analyyssien perusteella huomattavasti todenmukaisempaa tietoa koirien sukulaisuudesta pelkkiin sukutauluihin verrattuna. Vaikka muutaman sukupolven sukutaulujen perusteella näyttäisi siltä, että amerikancockerspanielit eivät ole kovin sisäsiittoisia, tutkittaessa sukutauluja pidemmälle tilanne vaikuttaa aivan toisenlaiselta. DNA-analyyssit mahdollistavat tilanteen todellisen kartoituksen, ja poikkeavan DNA-sormenjäljen omaava koira on geneettisesti ajateltuna varsin arvokas jalostuksessa.

Vaikka amerikancockerspanieli on vuosikymmenien ajan ollut pääasiassa seura- ja näyttelykoira, rodun kotimaassa on viime aikoina alettu uudelleen arvostaa käyttöominaisuuksia, ja erilaisten harrastusmuotojen suosio on nousussa. Sama ilmiö on tuttu Suomessakin. Osittain tähän liittyy se tervetullut seikka, että turkin määrään ja laatuun on alettu kiinnittää aiempaa enemmän huomiota. Ylettömän runsas ja pehmeä turkki on vaikea harrastuskoiralla. Pitkän aikavälin tavoitteena voisi pitää amerikancockerspanielin säilymistä fyysisiltä sekä psyykkisiltä ominaisuuksiltaan miellyttävänä perhekoirana.

Käytännössä tämä tarkoittaa:

- miellyttävää, iloista ja sopeutuvaista luonnetta. Jenkin tulee olla innokas, vapautunut ja työhaluinen. Arkoja ja aggressiivisia koiria ei saa käyttää jalostukseen, *eikä ko. luonteenpiirteet ole hyväksyttäviä*
- rotua vaivaavien moninaisten sairauksien pysymistä kurissa niin, että koirista valtaosa eläisi pitkän, terveen elämän
- riittävän laajan geenipohjan ylläpitämistä
- turkkia ei tule jalostaa liian vaikeahoitoiseksi, jolloin se toisaalta rajoittaa liikaa normaalia koiranelämää ja toisaalta helposti jää tavallisilta ihmisiltä hoitamatta
- on vältettävä äärimmäisyyksien tavoittelua
- on pyrittävä säilyttämään terveluonteinen ja -rakenteinen lintukoira
- tuomarikoulutuksessa tulee kiinnittää huomioita liian lyhyisiin runkoihin.
- turkin laatuun ja määrään on myös kiinnitettävä tuomarikoulutuksessa huomiota.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

JALOSTUKSEN VÄHIMMÄISVAATIMUKSET JALOSTUSYHDISTELMILLE 1.1.2020 ALKAEN:

1. Ikä

narttu astutushetkellä vähintään 24 kk mutta ei yli 8 v

uros astutushetkellä vähintään 18 kk

2. Terveys

Silmätutkimus PEVISA-ohjelman mukainen (virallinen tutkimustulos ei saa olla 12 kk vanhempi astutushetkellä, tulos ei saa osoittaa perinnöllisen kataraktan tai PRA:n oireita.)

Molemmilla vanhemmilla on oltava astutushetkellä virallinen polvitutkimustulos. Rekisteröinnin raja-arvona on patellaluksaation aste 1 ts. koiran, jolla on todettu patellaluksaationaste 2-4, jälkeläisiä *voidaan merkitä koirarekisteriohjeen mukaisesti vain EJ-rekisteriin.*

Molemmilla vanhemmilla on oltava astutushetkellä virallinen lonkkakuvauslausunto. D-lonkkaiselle koiralle on käytettävä A- tai B-lonkkaista parituskumppania. Tämä vaatimus on voimassa myös käytettäessä ulkomaista urosta.

3. Näyttelytulokset

Vähintään toisella ERI ja toisella EH / hyväksytyt jalostustarkastus tai molemmilla hyväksytyt jalostustarkastus

4. Sukusiitos

Jalostusyhdistelmien sukusiitosprosentin tulee olla alle 6,25% laskettuna viiden (5) sukupolven mukaan

5. Populaation monimuotoisuus

Suositus yksittäisen koiran enimmäisjälkeläismäärälle on 30. Koiraa, jolla on jo 30 jälkeläistä, ei suositella enää käytettäväksi jalostukseen. Ulkomaisten koirien kohdalla sovelletaan jälkeläismääriä Suomessa.

JALOSTUSTOIMIKUNTA EI SUOSITTELE UUSINTAYHDISTELMIÄ.

Ulkomaisille uroksille on olemassa pysyvä poikkeuslupa:

Voimassa oleva silmätutkimus riittää ilman tunnistusmerkintää, poikkeuksena hyväksytään USA:ssa saatu (lopullinen) lausunto 7- vuotiaana. Ei vaadita lonkka- eikä polvitutkimustulosta (*poikkeuksena 2020 voimaan astuvan PEVISA:n rajoitus D-lonkkaiselle koiralle*).

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Amerikancockerspanieleilla on voimassa PEVISA-ohjelma, jolla pyritään varmistamaan terveitä koiria tulevaisuudessakin. PEVISA-ohjelmaan kuuluvat silmä-, polvi- ja lonkkatutkimukset. Tutkimukset tulee olla voimassa astutushetkellä ja silmälausunto ei saa olla vuotta (1) vanhempi.

Tietoa rodun terveydellisestä tilanteesta ja rodulla ilmenevistä ominaisuuksista rotujärjestö kerää terveys- ja pentuekyselyillä. Kyselyt löytyvät rotujärjestön kotisivuilta. Kasvattajille lähetetään myös suoraan pentuekyselylomake täytettäväksi erikseen sovittuina ajanjaksoina.

Rotujärjestö pyrkii järjestämään kerran vuodessa vaihtelevalla ajankohtaisella aiheella koulutus/luentopäivän jäsenistölleen. Teema ja aihe vaihtelevat vuosittain. Tuomarikoulutusta tullaan järjestämään tarpeen mukaan.

	ONGELMA	TOIMENPIDE	TAVOITE
LUONNE	Epätoivottavat luonteenpiirteet kuten arkuus ja aggressiivisuus	Kartoitetaan tilannetta terveys- ja pentuekyselyillä, tuomarikoulutuksessa tulee erityisesti huomioida asia	Arkoja ja aggressiivisia koiria ei esiinny
TERVEYS	lökkäiden koirien silmätarkastusten lisääminen siten, että ainakin koirat, joilla on 3 tai enemmän pentueita sekä koirat, joiden jälkeläisiä käytetään huomattavassa määrin jalostukseen, tutkittaisiin ainakin kerran yli 7-vuotiaana tai vanhempana	Joukkosilmätarkastusten järjestäminen kasvattajapäivillä. Mikäli yhdistyksen rahatilanne sallii, voimme tuoda kannusterahan tähän.	Lisätietoa jalostusvalintojen pohjaksi silmäsairauksien osalta
JALOSTUS	Tukea iäkkäiden ja hieman harvinaisempaa sukua olevien urosten jalostuskäyttöä, vaikka niiden ulkomuodolliset ansiot olisivatkin vähäisempiä	Järjestetään jalostustarkastuksia ja tuodaan koiria esille mm. yhdistyksen lehdessä	Riittävän laaja jalostuspohja

<p>TURKKI</p>	<p>Pumpulimaiset ja runsaat turkit, jotka estävät normaalia toimintaa</p>	<p>Tuomarikoulutuksella pyritään kiinnittämään tuomareiden huomio virheellisen turkin laadun ja määrän rangaistavuuteen, kasvattajapäivillä muistutetaan kasvattajia oikeanlaatuisen turkin tärkeydestä</p>	<p>Valtaosa koirista omaa oikeanlaatuisen silkkinen turkin, jota on sopiva määrä</p>
----------------------	---	---	--

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Populaatio

<p><u>Vahvuudet</u> meillä kasvatustyö pienimuotoista ja harrastuspohjalla, melko ”tervejärkistä” tällä hetkellä ei varsinaisia siitosmatadoreja, paljon uroksia, joilla muutama pentue</p>	<p><u>Heikkoudet</u> pienehkö geenipooli parin sukupolven päästä sukutauluista löytyy huomattavan paljon samoja koiria tuonnit vaikeutuneet uuden eläinsuojelulain myötä (kun typistettyhäntäiset eivät pääse näyttelyihin, tuonteja tulee vähemmän eikä niitä nähdä) geenipohja pienenee, mikäli asiaan ei aleta kiinnittää enemmän huomiota tuonnit usein samaa sukua kuin kannassamme jo on jonkin verran Suomessa hetken näyttelykiertueella olevia koiria, joita ei kuitenkaan välttämättä käytetä siitokseen</p>
<p><u>Mahdollisuudet</u> uuden jalostusmateriaalin ”löytäminen” rodun kotimaasta ja muualtakin maailmasta melko helppoa, rotu on yleinen käyttämättömiä hieman iäkkäämpiä uroksia; yleensäkin vanhojen terveiden koirien käyttöä suosittava tiedotus! kasvattajien ja harrastajien yhteistyö yli rajojen lisääntyy jatkuvasti</p>	<p><u>Uhat</u> pelkkään ulkonäköön perustuva jalostus kanta ei saa enää pienentyä tuonti- ja lainakoirien taustoista ei aina ole riittävästi tietoa saatavilla, mm. lonkkakuvauspakkoa ei ole useissa muissa maissa</p>

Luonne

<u>Vahvuudet</u> valtaosa koirista todella mukavaluonteisia, tasapainoisia koiria, joilla myös työskentelyhalukkuus tallella	<u>Heikkoudet</u> arasti ja myös aggressiivisesti käyttäytyviä koiria on, ja niitä käytetään jopa jalostukseen rodun edustajia luonnetestattu varsin vähän näyttelytilanne käytännössä ainoa julkinen ”luonteen mittari”
<u>Mahdollisuudet</u> luonne todennäköisesti pysyy hyvänä, koska se on jenkin ”valttikortti” jenkin suosio harrastuskoirana eri lajeissa on lisääntynyt, luonteenpiirteiden merkitys korostuu ja niiden arviointi helpottuu	<u>Uhat</u> jos luonneongelmat yleistyvät, rodun suosio laskee

Terveys

<u>Vahvuudet</u> jalostusmateriaali tutkittu silmien osalta tutkimustulosten julkisuus (Suomessa) uuden PEVISA:n myötä lisää tutkimustietoa	<u>Heikkoudet</u> perinnöllinen harmaakahi vaikea vastustaa, koska periytymismekanismeja ei tunneta ja ilmenee usein melko iäkkäänä lonkkia kuvattu melko vähän tiedonkulku rodun kotimaasta joskus heikkoa
<u>Mahdollisuudet</u> geenitestaukset toivottavasti tulevaisuudessa perinnöllisten sairauksien vastustamisessa apuvälineenä kasvattajien avoin keskustelu ja yhteistyö kannustusta lonkkakuvauksiin kasvattajien koulutus	<u>Uhat</u> sairaudet saattavat päästä yleistymään, jos ongelmia ilmenee suosituksen siitosuroksen jälkeläisissä liian tiukka karsinta kaventaa geenipoolia

Rakenne ja ulkomuoto

<u>Vahvuudet</u> tasainen laatu, lukuisia hyvätasoisia koiria eri linjoista muutamia huippuyksilöitä hyvät takaosat	<u>Heikkoudet</u> etusissa paljon parannettavaa hampaistoon ja purentaan kiinnitettävä huomiota turkin laatuun ja määrään kiinnitettävä huomiota
<u>Mahdollisuudet</u> tuomarikoulutus tason säilyttäminen mahdollista	<u>Uhat</u> jos viime vuosikymmenten kehitys jatkuu, etuosat suoristuvat entisestään ja takaosista tulee ylikulmautuneita runtas pentujen teettäminen keskitasoa heikommilla (tuonti)koirilla

Varautuminen ongelmiin

<u>Riski</u>	<u>Syy</u>	<u>Miten vältetään</u>	<u>Toteutuessaan merkitsee</u>
Rodun suosio kasvaa liikaa	liian ”söpö” koira	Lisätään informaatiota rodusta	Taso laskee ja terveys- sekä luonneongelmat lisääntyvät
Pelkästään ulkomuotoon perustuva jalostus	Kasvattajien välinpitämättömyys ja / tai tietämättömyys	Kerätään ja jaetaan tietoa rodun terveydestä	Terveys- ja luonneongelmat lisääntyvät
Rekisteröinnit laskevat liikaa	Vaikeahoitoinen, maineeltaan sairas?	Lisätään informaatiota rodusta	Kanta pienenee liikaa, jalostus vaikeutuu

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

	LUONNE	TERVEYS	JALOSTUS	TURKKI
2020	terveys- ja pentuekyselyt	terveys- ja pentuekyselyt	pentuekyselyt ja kasvattajapäivät	kasvattajapäivät ja tuomarikoulutus
2021	terveys- ja pentuekyselyt	terveys- ja pentuekyselyt	pentuekyselyt ja kasvattajapäivät, jalostustarkastus	kasvattajapäivät ja tuomarikoulutus
2022	terveys- ja pentuekyselyt	terveys- ja pentuekyselyt	pentuekyselyt ja kasvattajapäivät	kasvattajapäivät ja tuomarikoulutus
2023	terveys- ja pentuekyselyt	terveys- ja pentuekyselyt	pentuekyselyt ja kasvattajapäivät, jalostustarkastus	kasvattajapäivät ja tuomarikoulutus

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

Rotujärjestö seuraa vuosittain PEVISA-ohjelmaan kuuluvien terveystilastojen kehittymistä ja tarpeen vaatiessa ryhtyy toimenpiteisiin kasvattajien ja koiranomistajien tiedottamiseksi ja neuvomiseksi.

7. LÄHTEET

American Spaniel Club: Guidelines For Breeding And Purchasing Cocker Spaniels,
Revised October, 1996 - Revised from April, 1989 A release from the A.S.C.

Health Registry Committee - Judy Iby, R.V.T., Chairman, and Kerry L. Ketring, D.V.M.

Diplomate American College of Veterinary Ophthalmologists

Barnett, K.C (1978) Hereditary cataracts in the dog J. Small Anim Prct 19: 109-120

P. Bedford, WSAVA 2003 Congress

Amerikancockerspanielikerho ry:n vuosikirja 1981

terveyskyselyt vuosina 1997/2000, 2001, 2005, 2010 – 2012, 2013

pentuekyselyt 2012, 2013

KoiraNet (tilastot otettu 09/2018)

Iso-Britannian, Ruotsin, Norjan, Viron, Australian ja Yhdysvaltojen kennelorganisaatioiden kotisivut

Orthopedic Foundation for Animals, Breed statistics 2019:

<https://secure.ofa.org/regSums/COCKER%20SPANIEL.pdf>

8. LIITTEET

Rekisteröintien ja jalostuspohjan vuositilastot sekä käytetyimmät jalostuskoirat

Yleisimmät kuolinsyyt

Pentuekyselyn yhteenveto

Urosten ja narttujen jälkeläistilastot

Amerikancockerspanielin rotumääritelmä (suomennos)

Tilastot otettu 21.9.2018